

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**LEGITIMITA ZÁSAHU DO PRÁV A SVOBOD CIZINCŮ
ZE STRANY POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY**

Autor práce: Magdalena Louvarová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. et Bc. Josef Kříha

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. et Bc. Josefu Kříhovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

LOUVAROVÁ, M. *Legitimita zásahu do práv a svobod cizinců ze strany Policie České republiky : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2012. 76 s. Vedoucí práce : Josef Kříha, Mgr. et Bc.

Klíčová slova: Policie České republiky, příslušníci Policie České republiky, trestný čin, cizinci, Zákon o Policii České republiky ve znění pozdějších právních předpisů, Zákon o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, Trestní zákoník, kriminalita.

Bakalářská práce v rámci teoretické části pojednává a rámcově vymezuje lidská práva a svobody a to z hlediska jejich historické retrospektivy, legislativního ukotvení a s bližším pohledem na teoretické vymezení omezení osobní svobody a jejich podmínek z hlediska Listiny základních práv a svobod, Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách a ze strany Policie České republiky se zaměřením na omezení osobní svobody cizinců na základě zákona o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů a zákona o pobytu cizinců na území České republiky ve znění pozdějších předpisů.

Empirická část práce analyzuje kvantitativní údaje týkající se cizích státních příslušníků, žijících na území České republiky, jejich výskytu a procentuálního zastoupení v České republice a jejich procentuální účast na kriminalitě jak v hl. městě České republiky v Praze, tak na území celé České republiky s analýzou dle jednotlivých spáchaných trestných činů a dle národnosti cizích státních příslušníků v porovnání s kriminalitou občanů ČR spáchanou v Praze i v celé České republice. Na základě dostupných a zjištěných statistických údajů byly vyvráceny či potvrzeny definované hypotézy.

Taktéž zkoumá postavení příslušníků Policie České republiky a jejich počet na území České republiky, kontrolní systém Policie České republiky, jejich počet s ohledem na uplatnění četností stížností a podaných petic na jejich činnost. V širším smyslu práce pojednává a analyzuje statistické údaje týkající se celkového počtu příslušníků Policie České republiky vzhledem k jejich účasti na trestné činnosti, s rozdělením dle jednotlivých trestných činů a se zaměřením dle jednotlivých služeb.

ABSTRACT

LOUVAROVÁ, M. *Legitimacy of the Police Interference with Rights and Freedoms of Aliens in the Czech Republic : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2012. 76 p. Supervisor : Josef Kříha, Mgr. et Bc.

Key words: Police of the Czech Republic, members of the Police of the Czech Republic, crime, foreigners, Police Act as amended, Act on Residence of Foreign Nationals in the Czech Republic as amended, Criminal Code, the crime rate.

The theoretical part of this Bachelor's thesis describes and generally defines human rights and freedoms in terms of their historical retrospectives and legislative anchoring. It provides closer look at the theoretical specification of limiting personal freedom by the Police of the Czech Republic and its conditions in terms of the Charter of Fundamental Rights and Freedoms, the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. It also focuses on the limiting of personal freedom of foreigners under the Police Act as amended and the Act on Residence of Foreign Nationals in the Czech Republic as amended.

The empirical part of the Bachelor's thesis analyzes the quantitative data regarding foreign nationals living in the Czech Republic, their presence in the Czech Republic and the percentage of their participation on the crime rate in Prague as the capital city of the Czech Republic as well as throughout the Czech Republic. The individual crimes and nationality of foreigners in comparison with the individual crimes committed by citizens of the Czech Republic in Prague and the Czech Republic as a whole are also analyzed. Based on available statistical data and findings, the defined hypotheses have been confirmed or refuted.

The thesis also examines the status of members of the Police of the Czech Republic, their number in the Czech Republic, the control system of the Czech Police, as well as the number of members with respect to the frequency of complaints and petitions filed on their activities. In a broader sense, the thesis discusses and analyzes statistical data on the total number of members of the Police of the Czech Republic with respect to their involvement in criminal activity, segmented by individual offenses and the focus of activity by individual departments.

OBSAH

ÚVOD	8
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
2 Základní problematika - vymezení pojmů	12
3 Lidská práva a svobody	14
3.1 Lidská práva a svobody – historická retrospektiva.....	14
3.2 Legislativní ukotvení lidských práv a svobod	16
4 Omezení osobní svobody	18
4.1 Podmínky omezení osobní svobody	18
4.1.1 Podmínky omezení osobní svobody – Listina základních práv a svobod	18
4.1.2 Podmínky omezení osobní svobody – Evropská úmluva o lidských právech a základních svobodách	19
4.2 Povolené omezení osobní svobody	21
4.2.1 Omezení osobní svobody - Listina základních práv a svobod	21
4.2.1.1 Zadržení:	21
4.2.1.2 Příkaz k zatčení:	21
4.2.1.3 Vazba:	22
4.2.1.4 Ústavní zdravotnická péče:	22
4.2.2 Omezení osobní svobody – policie.....	23
4.2.2.1 Zajištění.....	23
4.2.2.2 Zajištění cizího státního příslušníka - policie.....	24
4.2.2.3 Zajištění cizího státního příslušníka - o pobytu cizinců.....	25
4.3 Podmínky respektování principu proporcionality a rovnosti.....	26
5 Operacionalizace hypotéz	27
6 Cizí státní příslušníci	28
6.1 Cizí státní příslušníci – základní východiska a pojmosloví.....	28
6.2 Cizí státní příslušníci v kontextu práva ČR	28
6.2.1 Zákony:	29
6.2.2 Mezinárodní smlouvy:	29
6.2.3 Multilaterální smlouvy:	29
6.2.4 Vyhláška Ministerstva spravedlnosti:	29
6.3 Cizí státní příslušníci - zdravotní pojištění	30

6.4	Cizí státní příslušníci - oprávněný pobyt	31
6.4.1	Druhy pobytů na území České republiky	32
6.5	Cizí státní příslušníci - výskyt a procentuální zastoupení v ČR	36
7	Příslušníci PČR	39
7.1	Příslušníci PČR – základní východiska	39
7.2	Příslušníci PČR - zastoupení v ČR	40
7.3	Kontrolní systém PČR	41
7.3.1	Petice	41
7.3.2	Stížnosti	42
8	Kriminalita páchaná na území ČR.....	46
8.1	Kriminalita cizích státních příslušníků na území ČR	46
8.1.1	Kriminalita cizích státních příslušníků na území ČR - analýza statistických údajů	48
8.1.1.1	Kriminalita cizinců versus občanů ČR na území celé ČR	50
8.1.1.2	Kriminalita cizinců versus občanů ČR v Praze.....	51
8.1.1.3	Kriminalita cizinců versus občanů ČR – dle jednotlivých trestných činů v celé ČR.....	53
8.1.1.4	Kriminalita cizinců versus občanů ČR – dle jednotlivých trestných činů v Praze.....	55
8.1.1.5	Kriminalita cizích státních příslušníků - dle národnosti	57
8.2	Kriminalita páchaná příslušníky PČR.....	59
8.2.1	Kriminalita páchaná příslušníky PČR – analýza statistických údajů	61
8.2.1.1	Kriminalita páchaná příslušníky PČR – dle jednotlivých trestných činů.....	62
8.2.1.2	Kriminalita páchaná příslušníky PČR – dle jednotlivých služeb...	64
	ZÁVĚR.....	66
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	69
	SEZNAM ZKRATEK:	73
	SEZNAM GRAFŮ A TABULEK.....	74

ÚVOD

Tato bakalářská práce se bude zabývat tématem legitimacy zásahu do práv a svobod cizinců ze strany Policie České republiky. Důvodů, proč jsem si vybrala toto téma, je hned několik. Mezi ně patří především to, že jsem zařazena ve služebním poměru u Policie České republiky na místním oddělení policie Strašnice na Praze 10 jako člen hlídkové služby, a díky tomuto mám možnost dostat se do přímého kontaktu s nejrůznějšími typy lidí, jejich povah, ale i národností. V této práci bych ráda uplatnila zkušenosti a rozhled, které jsem měla možnost získat od doby, kdy jsem se stala příslušníkem Policie České republiky, tedy od začátku roku 2010 až po současnost. V prvních dvou letech jsem byla zařazena do přímého výkonu hlídkové služby na místním oddělení Jižní Město I na Praze 4, kde je dle policejních statistik jedna z největších koncentrací cizích státních příslušníků na území hlavního města Prahy.

Vzhledem k charakteru hlavního města České republiky, velké koncentraci kulturních památek a jiných zajímavých míst, se Praha stává hlavním kulturním a společenským centrem a tím velmi lákavou destinací pro cizince, ale i pro imigraci cizinců do ČR, kdy se jedná především o příslušníky asijských menšin a menšin ze zemí bývalého Sovětského svazu, se procentuální zastoupení cizinců stále jen zvyšuje a otázkou je, jakým způsobem je na tomto faktu závislá trestná činnost, páchaná na území České republiky a z jaké části je trestná činnost páchána právě cizinci¹.

Jak jsem již nastínila výše, při své práci příslušníci Policie ČR v rámci plnění základních úkolů dle §2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen zákon o PČR) realizují úkony i zákroky proti osobám. Při plnění těchto úkolů s ohledem k aplikaci jednotlivých oprávnění zasahujících často do práv a svobod občanů a setkávají se s různými lidmi, české i jiné národnosti, a proto vím, že nestrannost je v této oblasti výkonu služby nezbytná, ba přímo nutná. I přesto, že jsem názoru, že policie jedná nestranně bez ohledu na národnost osob, na které při výkonu služby narazí, avšak na základě mé empirie jsem se v rámci realizace úkonů či zákroků v souvislosti s aplikací zákona o PČR, mnohdy setkala s tvrzením cizích státních příslušníků, a to, že jsou přesvědčeni, že jejich práva a svobody jsou ze strany policie často porušovány. Já osobně si to však nemyslím, a proto ve své práci definuji několik hypotéz, které za pomoci získaných a použitých

---

¹ *Cizinci v České republice 2010*. Praha: Scientia, 2010, s. 10.

statistik vyvrátím či potvrdím.

Téma jsem si zvolila nejen pro můj přímý kontakt s touto problematikou během výkonu služby, ale též pro jeho aktuálnost. Nezákonné jednání příslušníků policejního sboru nejen proti cizincům je totiž předmětem značného zájmu hromadných sdělovacích prostředků a též i veřejnosti.

V rámci prvotního vymezení tématu je nezbytné důkladně objasnit základní pojmosloví zkoumané oblasti dané problematiky a nastínění daných souvislostí.

Za svůj cíl jsem si vytyčila objasnění postavení zákonných vztahů mezi cizími státními příslušníky a příslušníky policejních sborů a následné potvrzení či vyvrácení uvedených hypotéz. Ve snaze naplnit tento cíl je nejprve nutné si v teoretické části vymezit pojem lidská práva a svobody a jejich historii s odkazem na jejich současnou právní úpravu.

Následně navážu na legitimitu možností omezení svobody osob a jejich důvody, neboť právě tuto problematiku beru jako zásadní v oblasti zásahu policie do svobod osob. Zásadní část práce bude vycházet ze získaných statistických údajů Policie České republiky, Českého statistického úřadu a dalších institucí, které budou nastiňovat skutečnou situaci dané problematiky. Převážně půjde o samotný výskyt cizích státních příslušníků v naší zemi a počet trestných činů, které v naší zemi spáchali. Vzhledem ke svému vytyčenému cíli předložené práce uvedu kvantitativní údaje týkající se příslušníků Policie ČR a jejich trestnou činnost, která bude blíže specifikována dle svého charakteru. Všechny dané statistické údaje se budu snažit různě analyzovat a vyvozovat z nich různé možné výsledky. Cílem této práce tedy bude nahlédnout na tuto problematiku a zmapovat ji.

Ve své práci jsem si za hlavní publikace zvolila zákon o PČR, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen zákon o pobytu cizinců) a publikace vydané Českým statistickým úřadem a Vyhodnocení činnosti kontrolních útvarů Policie ČR za různá období a Zprávy o činnosti Inspekce ministerstva vnitra a trestné činnosti Policie ČR za různá období.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Bakalářská práce vychází především z níže uvedených legislativních předpisů tj. zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky, ve znění pozdějších právních předpisů, zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších právních předpisů, Evropská úmluva o ochraně lidských práv a svobod, zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákon (dále jen TZ) a z celé řady interních dokumentů vydané Českým statistickým úřadem, Vyhodnocení činnosti kontrolních útvarů Policie ČR za různá období a Zprávy o činnosti Inspekce ministerstva vnitra a trestné činnosti Policie ČR za různá časová období.

Hlavním vytyčeným cílem bakalářské práce je objasnění postavení zákonných vztahů mezi cizinci a příslušníky policejních sborů. A pomocí dostupných statistických údajů rozebrat kriminalitu páchanou cizími státními příslušníky a příslušníky Policie České republiky s ohledem na zásahy do práv a svobod cizích státních příslušníků na území České republiky ze strany Policie ČR. Na jejich základě následně potvrdit či vyvrátit definované hypotézy.

V úvodní části práce jsou definovány základní pojmy, které jsou používány v průběhu práce. Práce dále pokračuje historickou metodou tj. vymezením pojmu lidská práva a svobody a jejich historii s odkazem na jejich současnou právní úpravu. Následně je navázáno syntézou legitimních možností zásahu do práv a svobod osob tj. legitimností možnosti omezení osobní svobody osob a jejich důvody, neboť právě tato problematika je nejčtenější v oblasti zásahu Policie ČR do svobod osob.

Pro získání oficiálního pohledu na danou problematiku cizích státních příslušníků a příslušníků Policie ČR bylo využito statistických údajů. Získat přehled o problematice pomocí statistických údajů, které vyšly najevo a byly vloženy do oficiálních statistik je stěžejní pro celou bakalářskou práci.

Zásadní část práce vychází ze statistických údajů, které nastiňují skutečnou situaci dané problematiky. Jde především o statistické údaje znázorňující počty cizinců vyskytující se na území ČR, trestně stíhaní cizí státní příslušníci na území ČR, kriminalita cizích státních příslušníků v celé ČR v porovnání s kriminalitou občanů ČR v celé ČR, kriminalita cizích státních příslušníků páchaná v Praze v porovnání s kriminalitou občanů ČR páchanou v Praze, podíl cizích státních příslušníků a občanů

ČR na jednotlivých trestných činech v celé ČR a v Praze, kriminalita Ukrajinců, Slováků, Vietnamců od roku 2008 - 2010, přehled posouzených petic od roku 1997 - 2010, počet vyřízených stížností a jejich oprávněnost, zastoupení příslušníků Policie ČR a počet objasněných trestných činů příslušníků Policie ČR od roku 1996 - 2009 a vybrané jejich trestné činy s vyčleněním dle jejich jednotlivých služeb a na základě logického myšlení následné analýzy s pozdějším vyvozením výsledků.

2 Základní problematika - vymezení pojmů

Při pokusech o vymezení těchto pojmů jsem byla nucena vyhledat nespočet autorů, jejichž definice se v různé míře odlišovaly. Proto jsem při výběru dávala přednost srozumitelnějším, ač někdy stručnějším definicím, neboť se domnívám, že právě ony nejlépe vystihnou uvedené pojmy.

Azyl – pochází z řeckého slova „asylon – útočiště“. Je to pobyt poskytovaný státem na jeho území uprchlíkovi z jiného státu, stíhanému z politických důvodů, který ho chrání před zásahem moci státu jeho příslušnosti². V ČR je azyl udělován Odborem azylové a migrační politiky MV ČR.

Azylant je cizinec, kterému byl podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu) udělen azyl.

Cizinec – je ve smyslu právní úpravy pobytu cizinců na území České republiky každá fyzická osoba, která není státním občanem České republiky³. Postavení cizince upravuje v ČR zákon o pobytu cizinců, výjimku však tvoří cizinci, kteří požádali ČR o ochranu formou AZYLU (azylanti), pokud není zvláštním právním předpisem stanoveno jinak a dále na cizince, který pobývají na území na základě zvláštního právního předpisu.

Doplňková ochrana – jedna z forem mezinárodní ochrany, kterou využívají osoby, které nesplňují podmínky pro udělení azylu, avšak existují obavy, že by v zemi původu mohla být narušena jejich práva⁴.

Kriminalita – můžeme ji označit jako souhrn TČ spáchaných na určitém území za určité období⁵.

Legitimita – pochází z latinského „legem timere – být v souladu se zákonem“, ze slova

---

² MADAR, Z. *Slovník českého práva – I. a II. díl*. Praha: Linde, 2002, s. 145.

³ MADAR, Z. *Slovník českého práva – I. a II. díl*. Praha: Linde, 2002, s. 208.

⁴ FRIŠTENSKÁ, H., DLUHOŠOVÁ, H. *Průvodce pro cizince*. Praha: Slovo, 2004, s. 10.

⁵ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010, s. 15.

„legitimus – oprávněný“ a jedná se o právní a politologický pojem, označující oprávněnost či právoplatnost, odůvodnění určitých postupů a jejich výsledků. Jako určité kritérium legitimacy lze brát spravedlnost.

Extradiční řízení – tj. vyžádání pachatele z ciziny k trestnímu stíhání nebo výkonu trestu do ČR a vydání pachatele z ČR do ciziny k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu uloženého v cizině⁶.

Struktura kriminality – vyjadřuje kvantitativní stránky kriminality a je určována různými kritérii. Může se jednat např. o členění dle jednotlivých paragrafů TZ, dle jednotlivých hlav zvl. části TZ, dle osoby pachatele, osoby poškozeného, dle kriminalistických kritérií, dle operativních kritérií a jiných⁷.

Registrovaná kriminalita – neboli zjevná. Jde o kriminalitu, o níž získáváme informace zejména ze statistik, tedy kriminalitu, která vyšla najevo, o které se Orgány činné v trestním řízení dozvěděly a která byla vložena do oficiálních statistik⁸.

Remittance – převod finančních částek nebo hmotného zboží, které posílají migranti do země svého původu.

Trestný čin – je protiprávní čin, který TZ označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně⁹.

Uprchlík neboli „běženec“ – jedná se o člověka, který musel opustit svůj stát z důvodů špatné, neutěšené situace. Uprchlíci se dělí mezi ekonomické, politické nebo válečné.

---

⁶ CEJP, M. a kol., *Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti*. Praha: Kufr, 2009. s. 48.

⁷ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010, s. 20.

⁸ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010, s. 15.

⁹ *Trestní zákon, Trestní řád, Přestupky*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 10.

3 Lidská práva a svobody

3.1 Lidská práva a svobody – historická retrospektiva

Koncepce lidských práv a svobod svými kořeny zasahuje až do dějin starověkého Řecka, neboť to byli právě sofisté, kteří v 5. st. př. n. l. započali vnímání této velmi důležité oblasti lidskosti. Zaměřili se především na rozpor mezi právem přirozeným a pozitivním, přičemž vyzdvihují právo přirozené. Sofisté formulují postulát rovnosti lidí, nejvíce se o zrození idey rovnosti zasloužil Protágoras a Alkidamas, ten tvrdí, že lidé se rodí svobodní a nikoho nelze učinit otrokem¹⁰.

Další znaky, ovšem odlišnými od současného vnímání lidských práv, nalezneme v Platónově Ústavě z antického období. Zde mám na mysli utopickou společnost, kdy člověk není pojímán jako osobnost, neboť splývá s obcí. Platón především vychází z představy, že člověk je nesoběstačný a potřebuje ke svému bytí pomoc druhých. Učení Platóna má nepopíratelný vliv na další myšlenkové proudy, protože položilo základ společenské smlouvy, na kterou se odvolávají další myslitelé¹¹. Na Platónův dualismus práva a na ideový základ společenské smlouvy navazuje později Aristoteles¹².

S koncepcí vrozených práv přišli jako první stoikové jako i s myšlenkou, že všichni lidé žijí v jednom světě a mají stejný rozum. V této době se objevují zárodečné formy politických práv, jako je formální rovnost občanů (isonomiá), právo hovořit rovnoprávně na sněmu (isegoriá), volitelnost do úřadů, existence opozice, možnost veřejné kritiky apod¹³. Starověká řecká civilizace měla nepopíratelně vliv na vytvoření soudobé rovnosti a svobody a též jeho formulování pro chápání lidské rovnosti a svobody.

Dalším příkladem je křesťanství, které podobně jako učení Platóna a Aristotela přichází s důležitostí přirozeného práva. Na učení křesťanství má nepopíratelný vliv víra v Boha. Nejznámějším představitelem je sv. Augustin (354 – 430) se svým dílem *Boží stát*. Dalším představitelem byl Tomáš Akvinský (1225 – 1274), který přišel s myšlenkou věčného práva, které je souhrnem božského řízení světa. Právo přirozené, o kterém jsem se již ve své práci zmínila, je projevem práva věčného a je to vlastně

---

¹⁰ MUŽÍK, J. IN PAVLÍČEK, V. a kol. *Občanská a lidská práva*. Praha: Aleko, 1991, s. 2.

¹¹ KOMÁRKOVÁ, B. *Původ a význam lidských práv*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1990, s. 36.

¹² BOHÁČKOVÁ, R. *Dějiny právního myšlení*. Brno: Masarykova univerzita, 1994, s. 18.

¹³ FILIP, J. IN FILIP, J., SVATOŇ, J., ZIMEK, J. *Základy státovědy*. Brno: Masarykova univerzita, 2006, s.158.

i lidské právo, neboli právo pozitivní, které je charakterizováno stále se měnícími zákony. Základem všeho je, že pokud se člověk bude řídit právem přirozeným, zaručí si tím účast na věčném životě, neboli jak tvrdil Tomáš Akvinský, prvořadá je příprava na posmrtný život a až poté na řadu přichází téma lidského práva.

Novověk přichází s myšlenkou ochrany zachování základních zájmů, kterou zaručuje tzv. Společenská smlouva, a to i přesto, že lidé jsou svobodní a jsou mezi sebou rovni. Průkopníky této myšlenky byli svým způsobem známé osobnosti jako Thomas Hobbes, John Lock a Jean-Jacques Rousseau.

Až na konci 18. století se na území USA a Francie přišlo s prvním dokumentem, který uceloval koncepci lidských práv. Jednalo se o dokument nazvaný Virginská deklarace, vydaný 12. června 1776. Jeho základní myšlenkou je, že lidé jsou od přírody svobodní a nezávislí, stejně tak mají i vrozená nezadatelná práva, mezi které patří právo na život a svobodu, držení majetku, dosažení štěstí a jistoty¹⁴. S odkazem na vyhlášení nezávislosti USA bylo 4. července 1776 přijato Prohlášení nezávislosti, které přiznávalo jedinci určitá vrozená a nezadatelná práva. V roce 1789 ve Francii došlo k revoluci, která s sebou přinesla i přijetí Deklarace práv člověka a občana, ve které je obsaženo např. že lidé se rodí a zůstávají svobodní a rovnoprávní a že společenské zřízení má zachovávat přirozená a nepromlčitelná lidská práva, kterými jsou svoboda, vlastnictví, bezpečnost a odpor proti útlaku.

Od 19. století se již zmiňovaná koncepce hledící na zachování lidských práv a svobod začala rozšiřovat do ostatních států Evropy, začalo se hledět na ochranu občanských a politických práv, neboli vznikla tzv. Koncepce liberálního státu, neboť stát již přestal ve velké míře zasahovat do života jedinců a nechal jim volný prostor pro své bytí, které bylo omezeno již pouze zákony.

Po druhé světové válce z předešlého hrubého omezování a porušování lidských práv v nacistickém Německu vznikl impuls k pozdějšímu rozvoji mezinárodní ochrany lidských práv. Do ochrany lidských práv se vedle práv občanských a politických zakotvila i práva hospodářská, sociální a kulturní. Ochrana lidských práv celého světa spadla pod OSN a na dodržování lidských práv v Evropě dohlížela především Rada Evropy. Dále se přišlo i s ochranou tzv. Práva solidarity, která spočívala v právu na příznivé životní prostředí, právu na mír, právech domorodého obyvatelstva apod.

---

¹⁴ KOMÁRKOVÁ, B. *Původ a význam lidských práv*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1990, s. 48.

Lidská práva jsou něčím, co představuje všeobecnou nedotknutelnou hodnotu, a přesto jsou podstatným znakem demokratického právního státu, neboť jsou znakem a zároveň i projevem civilizace a humanismu. V současné moderní době jsou lidská práva charakteristická hlavně svou univerzálností, jakož i univerzálním chápáním. Tím mám na mysli skutečnost, že základní práva náleží každému člověku, a to bez rozdílu pohlaví, rasy, náboženství apod. Nejdůležitější je, že díky lidskému právu se každému člověku dostává důstojného zacházení, tj. že již stát nemůže svévolně zasahovat do života svých obyvatel. Na druhou stranu však může po svých obyvatelích vyžadovat určitá plnění věcí, směřující k zabezpečení lepšího života ve společnosti. Lidská práva navíc zaručují účast každého jedince na správě veřejných záležitostí. Aby mohlo dojít k tomuto správnému ukotvení lidských práv ve státě, musí dojít k zakotvení této koncepce lidských práv do právního řádu státu nebo nejlépe i do ústavního systému státu.

3.2 Legislativní ukotvení lidských práv a svobod

Legislativní ukotvení upravující základní lidská práva a svobody v České republice jsou především v zákoně č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění pozdějších ústavních zákonů (dále jen Ústava ČR) a v zákoně č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů (dále jen Listina základních práv a svobod), která není součástí Ústavy ČR, ale pouze ústavního pořádku, jak je již nastíněno v čl. 3 a 112 Ústavy ČR.

Ustanovení čl. 10 Ústavy ČR stanovuje, že „*Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva*¹⁵. Typickým, avšak i nejznámějším příkladem ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy o lidských právech a svobodách, kterými je Česká republika vázána, jsou např. Mezinárodní smlouvy vytvořené na pozadí mezinárodních organizací, především OSN a Rady Evropy. Mám na mysli:

---

¹⁵ MIKULE, V., SLÁDEČEK, V. *Ústava České republiky, komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 93.

- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (vyhláška č. 120/1976 Sb.),
- Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech (vyhláška č. 120/1976 Sb.),
- Opční protokol k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech (sdělení č. 169/1991 Sb.),
- Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8 a dalších smluvních dokumentů na tuto Úmluvu navazujících (sdělení č. 209/1992 Sb. A č. 243/1998 Sb.)

4 Omezení osobní svobody

4.1 Podmínky omezení osobní svobody

Podmínky pro omezení osobní svobody je nutné brát s velkou pečlivostí. Aby se omezení osobní svobody bralo ze zákonného hlediska jako přípustné, musí splňovat podmínky stanovené nejen Listinou základních práv a svobod, ale taktéž i další podmínky ustanovené v relevantních mezinárodních dokumentech, tj. především v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen Úmluva). Již v této oblasti v rámci abstraktní kontroly na základě své ustálené judikatury Ústavní soud přezkoumává soulad zákonnosti činů s mezinárodními smlouvami o lidských právech, neboť pokud dojde k nějakému rozporu v oblasti omezení osobní svobody, činy by byly posouzeny jako protiprávní.

4.1.1 Podmínky omezení osobní svobody – Listina základních práv a svobod

Čl. 8 odst. 1 Listiny základních práv a svobod : „ *Osobní svoboda je zaručena*“¹⁶.

Z tohoto ustanovení vyplývá, že všechna omezení osobní svobody jsou jakousi výjimkou z této zásady. Pokud by v Listině základních práv a svobod tyto výjimky nebyly obsaženy, nebylo by možné osobní svobodu jakkoliv omezit. Tyto výjimky umožňují na základě zákonných důvodů zasahovat do osobní svobody. Na což navazuje

čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod : „ *Nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon. Nikdo nesmí být zbaven svobody pouze pro neschopnost dostát smluvního závazku*“¹⁷.

Nelze však říci, že k tomu, aby omezení osobní svobody bylo v souladu s ústavou, stačí naplnit dva hlavní znaky, a to jak důvod, tak i způsob, které jsou stanoveny zákonem. Je totiž zapotřebí uvědomit si zejména omezení vyplývající z čl. 4 odst. 4 Listina základních práv a svobod: „ *Při používání ustanovení o mezích*

¹⁶ FLEGL, V. *Listina základních práv a svobod v aplikační praxi ČR*. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 44.

¹⁷ FLEGL, V. *Listina základních práv a svobod v aplikační praxi ČR*. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 46.

základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena¹⁸.“

Proto je poté nutné posuzovat ústavní přípustnost či nepřípustnost omezení osobní svobody s ohledem na ústavní principy, zde zejména o principy proporcionality a rovnosti.

Kromě zákonem stanovených podmínek musí omezení osobní svobody splňovat i další náležitosti. Jedná se především o průběh v podmínkách, které nejsou nelidské, ponižující či kruté, nesmí ohrožovat život, stejně tak nesmí ani excesivně narušovat lidskou důstojnost (upraveno v čl. 6 a 7 Listiny základních práv a svobod a čl. 2 a 3 Úmluvy o lidských právech a svobodách).

4.1.2 Podmínky omezení osobní svobody – Evropská úmluva o lidských právech a základních svobodách

Jednou z nejdůležitějších podmínek je, že osoba, která je omezena na osobní svobodě, čemuž nasvědčuje článek 5 Úmluvy, má právo domáhat se soudního přezkumu. Článek 5 odst. 4 Úmluvy: *„Každý, kdo byl zbaven svobody zatčením nebo jiným způsobem, má právo podat návrh na řízení, ve kterém by soud urychleně rozhodl o zákonnosti jeho zbavení svobody a nařídil propuštění, je-li zbavení svobody nezákonné“¹⁹*. Z tohoto vyplývá, že pokud kdokoliv, kdo byl zbaven osobní svobody má právo podat návrh soudu na řízení a ten pokud shledá nezákonné důvody zbavení jeho svobody, nařídí jeho propuštění.

Článek 5 odst. 2 Úmluvy pojednává o další podmínce, kterou je: *„Každý, kdo je zatčen, musí být seznámen neprodleně a v jazyce, jemuž rozumí, s důvody svého zatčení a s každým obviněním proti němu“²⁰*.

Jedna ze základních podmínek nám vyplývá ze článku 5 odst. 1: *„Každý má právo na svobodu a osobní bezpečnost,“²¹*. Ovšem v následujícím jsou uvedeny důvody,

---

¹⁸ FLEGL, V. *Listina základních práv a svobod v aplikační praxi ČR*. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 26.

¹⁹ ČAPEK, J. *Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, II. Část – Protokoly*. Praha: Linde, 2010, s. 31.

²⁰ ČAPEK, J. *Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, II. Část – Protokoly*. Praha: Linde, 2010, s. 32.

²¹ ČAPEK, J. *Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, II. Část – Protokoly*. Praha: Linde, 2010, s. 31.

kteřé mohou toto právo negovat, jedná se následující případy, které nastanou v souladu s řízením stanoveným zákonem:

1. *zákonně uvěznění po odsouzení příslušným soudem;*
2. *zákonně zatčení nebo jiné zbavení svobody osoby proto, že se nepodrobila rozhodnutí vydanému soudem podle zákona, nebo proto, aby bylo zaručeno splnění povinnosti stanovené zákonem;*
3. *zákonně zatčení nebo jiné zbavení svobody osoby za účelem předvedení před příslušný soudní orgán pro důvodné podezření ze spáchání trestného činu nebo jsou-li oprávněné důvody k domněnce, že je nutné zabránit jí ve spáchání trestného činu nebo v útěk po jeho spáchání;*
4. *jiné zbavení svobody nezletilého na základě zákonného rozhodnutí pro účely výchovného dohledu nebo jeho zákonné zbavení svobody pro účely jeho předvedení před příslušný orgán;*
5. *zákonně držení osob, aby se zabránilo šíření nakažlivé nemoci, nebo osob duševně nemocných, alkoholiků, narkomanů nebo tuláků;*
6. *zákonně zatčení nebo jiné zbavení svobody osoby, aby se zabránilo jejímu nepovolenému vstupu na území nebo osoby, proti níž probíhá řízení o vyhoštění nebo vydání²².*

Celkově lze říci, že podmínky týkající se povoleného způsobu omezení osobní svobody ze strany Listiny základních práv a svobod a Úmluvy jsou rozdílné díky používání odlišných modelů. Jde především o to, že v Listině základních práv a svobod nalezneme obecné ustanovení o omezení osobní svobody na základě zákona a poté čtyři speciální ustanovení, které blíže stanoví podmínky problematiky omezení osobní svobody, na rozdíl od Úmluvy, která je specifická tím, že obsahuje taxativní výčet případů, v nichž může dojít k omezení osobní svobody.

Z Listiny a Úmluvy z objektivního hlediska lze říci, že jsou relativně velmi obdobné a svůj základ mají postaven na následujícím:

- Omezení osobní svobody musí být vždy uskutečněno na základě zákona, ze zákonných důvodů, zákonným způsobem (respektovat práva osoby, jejíž svoboda je omezována) a nesmí chybět i legitimní účel tohoto omezení.

---

²² ČAPEK, J. *Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, II. Část – Protokoly*. Praha: Linde, 2010, s. 31.

- Osoba, jež je omezena na osobní svobodě musí mít právo na soudní přezkum tohoto omezení
- Osoba, omezená na osobní svobodě, vždy musí být seznámena s důvody jejího omezení a toto musí být učiněno v jazyce, kterému rozumí
- Dále je nutné splnění i dalších podmínek omezení osobní svobody, pokud si to určité případy stanovují.

4.2 Povolené omezení osobní svobody

4.2.1 Omezení osobní svobody - Listina základních práv a svobod

4.2.1.1 Zadržení:

Čl. 8 odst. 3: „*Obviněného nebo podezřelého z trestného činu je možno zadržet jen v případech stanovených v zákoně. Zadržaná osoba musí být ihned seznámena s důvody zadržení, vyslechnuta a nejpozději do 48 hodin propuštěna na svobodu nebo odevzdána soudu. Soudce musí zadrženou osobu do 24 hodin od převzetí vyslechnout a rozhodnout o vazbě, nebo ji propustit na svobodu*²³.“

Zadržení je procesní úkon, jehož podstatou je krátkodobé omezení osobní svobody obviněného nebo podezřelého za účelem přezkoumání důvodů vazby. Zadržení je zejména upraveno v ustanovení §§ 75 – 77 zákona č. 141/1990 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen Trestní řád).

4.2.1.2 Příkaz k zatčení:

Čl. 8 odst. 4: „*Zatknout obviněného je možno jen na písemný odůvodněný příkaz soudce. Zatčená osoba musí být do 24 hodin odevzdána soudu. Soudce musí zatčenou osobu do 24 hodin od převzetí vyslechnout a rozhodnout o vazbě nebo ji propustit na svobodu*²⁴.“

Zatčením se rozumí krátkodobé omezení osobní svobody obviněného za účelem

²³ FLEGL, V. *Listina základních práv a svobod v aplikační praxi ČR*. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 47.

²⁴ FLEGL, V. *Listina základních práv a svobod v aplikační praxi ČR*. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 48.

jeho dodání k soudu, který příkaz k zatčení vydal. Příkaz k zatčení je upraven zejména v ustanovení §69 Trestního řádu. Příkaz k zatčení v přípravném řízení vydává soudce na návrh státního zástupce a v řízení před soudem předseda senátu.

4.2.1.3 Vazba:

Čl. 8 odst. 5: *„Nikdo nesmí být vzat do vazby, leč z důvodů a na dobu stanovenou zákonem a na základě rozhodnutí soudu²⁵.“*

Jedná se o procesní úkon, kterým se zajišťuje osoba obviněného pro účely trestního řízení a výkon trestu za předpokladu, že zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání byl spáchán, dále, že ji spáchal obviněný a s ohledem na povahu a závažnost trestu nelze účelu vazby dosáhnout jiným způsobem. O vzetí obviněného do vazby může rozhodovat pouze soud a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce. Vazba může trvat jen nezbytně nutnou dobu. Vazba je upravena zejména v ustanovení §§67, 68 a §§ 70 a 74 Trestního řádu.

4.2.1.4 Ústavní zdravotnická péče:

Čl. 8 odst. 6: *„Zákon stanoví, ve kterých případech může být osoba převzata nebo držena v ústavní zdravotnické péči bez svého souhlasu. Takové opatření musí být do 24 hodin oznámeno soudu, který o tomto umístění rozhodne do 7 dnů²⁶.“*

Ústavní zdravotnická péče je upravena zejména v ustanoveních §§ 23-24 zákona č. 20/1956 Sb., o péči o zdraví lidu ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen zákon o péči o zdraví lidu) a proces je upraven v ustanovení §§ 191-191g) zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád ve znění pozdějších právních předpisů.

Toto je však pouze zlomek případů omezení osobní svobody, které existují. Velmi zde chybí podrobnější ústavní základ pro odnětí osobní svobody v případě odsouzení v trestním řízení či různé případy „administrativní detence“, např. zajištění cizince či omezení osobní svobody dle zákona č. 325/1999 SB., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

---

²⁵ FLEGL, V. *Listina základních práv a svobod v aplikační praxi ČR*. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 49.

²⁶ FLEGL, V. *Listina základních práv a svobod v aplikační praxi ČR*. Praha: C. H. Beck, 1997, s. 50.

4.2.2 Omezení osobní svobody – policie

Na základě obecného ustanovení lze říci, osoba omezená na svobodě příslušníkem PČR nesmí být podrobena mučení nebo krutému, nelidskému anebo ponižujícímu zacházení nebo jinému zacházení, které by nerespektovalo jeho lidskou důstojnost.

4.2.2.1 Zajištění

Hlavním účelem zajištění je ochrana majetku, života, zdraví a dokončení jiného úkonu²⁷.

Zákon opravňuje policistu zajistit osobu, která se dopustí následujícího:

- svým jednáním bezprostředně ohrožuje svůj život, život nebo zdraví jiných osob anebo majetek,
- v budově útvaru policie úmyslně znečišťuje nebo poškozují majetek anebo slovně uráží policistu nebo jinou osobu,
- má být předvedena podle jiného právního předpisu
- utekla z výkonu trestu odnětí svobody, z výkonu ochranného léčení, ústavní výchovy, předběžného opatření nebo ochranné výchovy anebo ze zabezpečovací detence,
- při předvedení kladla odpor nebo se pokusila o útěk,
- byla přistižena při jednání, které má znaky správního deliktu, je-li důvodná obava, že bude v protiprávním jednání pokračovat anebo mařit řádné objasnění věci,
- není trestně odpovědná a byla přistižena při jednání, které má znaky trestného činu, je-li důvodná obava, že bude v protiprávním jednání pokračovat anebo mařit řádné objasnění věci, nebo
- je nezletilá, je-li to nezbytné pro její navrácení do rodičovské nebo jiné obdobné péče jejímu zákonnému zástupci²⁸.

Zákon přesně stanovuje, jaké jsou další podmínky zajištění. Jde především o neprodlené propuštění zajištěné osoby, po pominutí důvodů zajištění. V případě

---

²⁷ MATES, P. *Policejní právo. Právní předpisy s komentářem*. Praha: Linde, 2007, s. 57.

²⁸ VANGELI, B. *Zákon o policii české republiky: komentář / Benedikt Vangeli*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 76.

právního důvodu, je nutné předání osoby příslušnému orgánu či zařízení pro výkon ochranného opatření. Nejdéle však zajištění může trvat 24 hodin od okamžiku omezení osobní svobody osoby. Policista o výkonu zajištění musí sepsat úřední záznam²⁹.

4.2.2.2 Zajištění cizího státního příslušníka - policie

Zajištění cizinců jsou upravena dvěma základními normami, a to zákona o PČR a zákona o pobytu cizinců, který je základním pramenem upravující obecně vstup a pobyt cizinců na území České republiky a postupy správních orgánů v relevantních řízeních.

Zákon o PČR a zákon o pobytu cizinců upravují zajištění cizince na svobodě. Zde je podstatou zajištění (krátkodobé omezení) osobní svobody cizince nebo osoby bez státní příslušnosti³⁰. Policista je oprávněn zajistit cizince dle §27 zákona č. 273/2008 Sb. o PČR, jestliže

- a) se cizinec dopustil jednání, pro které lze pobyt na území České republiky ukončit nebo zahájit řízení o správním vyhoštění,*
- b) bylo zahájeno řízení o správním vyhoštění a policista zjistí důvod pro zajištění cizince podle jiného právního předpisu,*
- c) cizinec má být podle vykonatelného rozhodnutí vyhoštěn, nebo*
- d) je důvod se domnívat, že cizinec neoprávněně vstoupil na území České republiky nebo zde neoprávněně pobývá.*

Policista, zajišťující cizince, musí neprodleně o tomto informovat orgán, který rozhodne o správním vyhoštění či rozhodne o ukončení pobytu na území ČR. Zajištění může trvat nejdéle 24 hodin od okamžiku omezení osobní svobody (jedná-li se o odstavec 1, §27 zákona o PČR, tj. Pokud se dopustil jednání, na základě kterého lze ukončit pobyt na území ČR či lze zahájit řízení o vyhoštění). Nejdéle však zajištění může trvat 48 hodin (jedná-li se o odstavec 2, §27 zákona o PČR, tj. do doby, než příslušný orgán cizinci doručí rozhodnutí o ukončení pobytu nebo sdělení o zahájení řízení o správním vyhoštění). Celková doba zajištění podle odstavců 1 a 2 nesmí být

---

²⁹ HORZINKOVÁ, E., ČECHMÁNEK, B. *Zákon o Policii České republiky a související předpisy*, Praha: Eurounion s. r. o., 1999, s. 59.

³⁰ HORZINKOVÁ, E., ČECHMÁNEK, B. *Zákon o Policii České republiky a související předpisy*, Praha: Eurounion, s. r. o., 1999, s. 60.

delší než 48 hodin od okamžiku omezení osobní svobody³¹.

4.2.2.3 Zajištění cizího státního příslušníka - o pobytu cizinců

Zajištění dle zákona o pobytu cizinců na území České republiky na rozdíl od zákona o PČR nesmí překročit 180 dnů a v případě cizince mladšího 18 let nesmí překročit 90 dnů. Pokud následně po zajištění cizince nelze zajistit jeho vycestování, či předání nebo průvoz, následuje jeho umístění do zařízení. Nejčastěji je tak učiněno na podkladu §28 zákona o PČR, a to umístění do policejní cely na příslušném oddělení cizinecké policie. Z důvodu velké časové náročnosti vycestování je tato problematika řešená při jejich dlouhodobém zajištění a výkonu v zařízení pro zajištění cizinců.

Zákon o pobytu cizinců na území České republiky ustanovuje podmínky, za kterých může či musí dojít k zajištění. Podmínky jsou upraveny v:

§124 odst. 1 zákona o pobytu cizinců: *„Policie je oprávněna zajistit cizince staršího 15 let, jemuž bylo doručeno oznámení o zahájení řízení o správním vyhoštění anebo o jehož správním vyhoštění již bylo pravomocně rozhodnuto nebo mu byl uložen jiným členským státem Evropské unie zákaz vstupu platný pro území členských států Evropské unie.“*³²

§124b odst. 1 zákona o pobytu cizinců: *„Policie zajistí na dobu nezbytně nutnou cizince staršího 15 let, který nevyužil možnosti dobrovolné repatriace podle zvláštního právního předpisu*

2) za účelem jeho vycestování z území, jestliže

a) nepodal žádost o mezinárodní ochranu, ačkoliv k tomu byl vyzván,

b) nevycestoval po pravomocném ukončení řízení ve věci mezinárodní ochrany z území ve lhůtě stanovené výjezdním příkazem nebo ve lhůtě do 30 dnů, nebyl-li cizinci výjezdní příkaz udělen,

*c) mu uplynula doba oprávnění k pobytu na území uděleného osobě požívající doplňkové ochrany.“*³³

---

³¹ VANGELI, B. *Zákon o policii české republiky: komentář / Benedikt Vangeli*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 79.

³² VLČKOVÁ, A., *Zákon o pobytu cizinců na území České republiky*. Praha: Eurounion s. r. o., 2003, s. 247.

³³ VLČKOVÁ, A., *Zákon o pobytu cizinců na území České republiky*. Praha: Eurounion s. r. o., 2003, s. 249.

Doba zajištění může trvat nejdéle 180 dnů od okamžiku omezení osobní svobody. V případě cizince mladšího 18 let nebo rodiny s nezletilými dětmi nesmí doba zajištění překročit 90 dnů³⁴.

Policista je oprávněn na dobu nezbytně nutnou zajistit cizince, který neoprávněně vstoupil nebo pobýval na území, za účelem jeho předání podle mezinárodní smlouvy³⁵.

4.3 Podmínky respektování principu proporcionality a rovnosti

Včetně dodržování podmínek přípustnosti omezení osobní svobody, výslovně stanovených v Listině základních práv a svobod a v Úmluvě je třeba uvést i respektování ústavních principů rovnosti a proporcionality.

Česká republika dle čl. 1 Ústavy je jedním z právních států, a proto nepostradatelnou náležitostí tvoří princip rovnosti. Rovnost je někdy chybně vnímána jako právo samo o sobě, ale je to relativní kategorie, která se vždy vztahuje ke konkrétnímu právu. Každé rozlišování nelze považovat za diskriminaci; za zakázanou diskriminaci se považuje zejména rozlišování na základě podezřelých kritérií, které nelze legitimně ospravedlnit a to je např. rasa, pohlaví, zdravotní postižení.

V zájmu principu proporcionality je, aby do práv jednotlivců bylo zasahováno v co nejmenší možné míře, neboli přiměřeně. Převážně díky tomuto principu stát sám sebe omezuje zejména při zásazích do ústavně zaručených práv.

---

³⁴ VLČKOVÁ, A., *Zákon o pobytu cizinců na území České republiky*. Praha: Eurounion s. r. o., 2003, s. 252.

³⁵ VLČKOVÁ, A., *Zákon o pobytu cizinců na území České republiky*. Praha: Eurounion s. r. o., 2003, s. 255.

5 Operacionalizace hypotéz

Hypotéza 1: Kriminalita cizích státních příslušníků páchaná na území ČR ovlivňuje celkovou kriminalitu na území ČR.

Hypotéza bude potvrzena, pokud se ze sledovaných statistik zjistí, že kriminalita páchaná cizími státními příslušníky se na celkové kriminalitě v ČR podílí alespoň 5 %.

Hypotéza 2: Při zásahu do práv a svobod cizinců příslušníci PČR nedodrží zákonné standardy a normy, dbají na to, aby při zákroku nenarušili práva a svobody cizinců.

Hypotéza bude potvrzena, v případě, že ze sledovaných statistik týkající se podaných stížností a petic proti postupům příslušníkům PČR bude na cizineckou policii podáno alespoň 10% z celkového počtu podaných petic a stížností.

6 Cizí státní příslušníci

6.1 Cizí státní příslušníci – základní východiska a pojmosloví

V nejpřesnějším, avšak obecnějším smyslu se za cizince považuje každý občan žijící na území České republiky, který nemá české státní občanství. Ovšem zákon o pobytu cizinců s odkazem na Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravující příhraniční pohyb osob neboli Schengenský hraniční kodex, vymezuje přesnější pojem cizinec jako fyzickou osobu, která není státním občanem České republiky. Dle Smlouvy o založení Evropského společenství do této oblasti řadíme i občany Evropské unie.

Dle § 1 odst. 2 zákona o pobytu cizinců: „*Cizincem se rozumí fyzická osoby, která není státním občanem České republiky.*“³⁶”

Cizince můžeme dělit do dvou skupin, a to:

- Cizince – občany Evropské unie a jejich rodinné příslušníky, kteří nemají vízové povinnosti, neboli pro přicestování do České republiky nepotřebují žádné povolení či omezení.
- Cizince – občany z jiných zemí, než z Evropské unie, z tzv. třetích zemí s vízovou povinností – tzn. že před přicestováním do České republiky si musejí zažádat o povolení vstoupit na naše území – o vízum, které dostanou až po uvedení řádného odůvodnění. I přesto se však nemusí dočkat kladného vyřízení. O tomto rozhodují konzuláty ČR (ministerstvo zahraničí).

6.2 Cizí státní příslušníci v kontextu práva ČR

Základní právní předpisy upravující podmínky vstupu cizinců na území ČR, režim jejich pobytu na něm, vycestování z území apod.:

---

³⁶ VLČKOVÁ, A., *Zákon o pobytu cizinců na území České republiky*. Praha: Euronion s. r. o., 2003, s. 5.

6.2.1 Zákony:

- Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR (od roku 1999 14x novelizován)
- Zákon č. 325/1999 Sb. o azylu
- Zákon č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody
- Zákon č. 141/1961 Sb. a §20 a n. zákona č. 40/2009 Sb. (extradiční řízení a předávání osob mezi členskými státy EU na základě evropského zatýkacího rozkazu, ...)

6.2.2 Mezinárodní smlouvy:

- Č. 40/2000 Sb. m. s. Smlouva mezi Českou republikou a Spojenými státy americkými o vzájemné právní pomoci v trestních věcech
- Č. 133/2003 Sb. m. s. Smlouva mezi Českou republikou a Republikou Uzbekistán o právní pomoci a právních vztazích v občanských a trestních věcech

6.2.3 Multilaterální smlouvy:

- Vyhláška č. 53/1974 Sb. Úmluva o nepromlčitelnosti válečných zločinů a zločinů proti lidskosti
- Vyhláška č. 143/1988 Sb. Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání³⁷.

6.2.4 Vyhláška Ministerstva spravedlnosti:

- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby³⁸.

---

³⁷ CEJP, M. a kol., *Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti*. Praha: Kufř s. r. o., 2009, s. 49.

³⁸ CEJP, M. a kol., *Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti*. Praha: Kufř s. r. o., 2009, s. 51.

6.3 Cizí státní příslušníci - zdravotní pojištění

Dle čl. 31 Listiny základních práv a svobod má každý člověk právo na ochranu zdraví. Občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky za podmínek, které stanoví zákon. Tato zdravotní péče dle zákona o péči o zdraví lidu se poskytuje jako ambulantní či ústavní, a to v případě toho, že osoba je účastna na zdravotním pojištění, pokud ovšem účastna není, poskytuje se zdravotní péče za úhradu.

Typy zdravotního pojištění v České republice:

- 1) **Povinné veřejné zdravotní pojištění:** účast v něm vzniká při splnění podmínek přímo ze zákona (převažující forma)³⁹

Vzniká ze zákona:

- Osobám s trvalým pobytem na území ČR
- Osobám, které jsou zaměstnanci zaměstnavatele, který má sídlo nebo trvalý pobyt na území ČR
- Příslušníkům třetích zemí, kteří legálně pobývají na území členského státu EU a vztahuje se na ně nařízení Rady (EHS) 1408/71 (neboli splňují podmínku migrace mezi členskými státy).

Práva cizinců při čerpání zdravotní péče:

Cizinci, stejně tak jako kterýkoli jiný občan ČR, pokud je účastníkem systému veřejného zdravotního pojištění, mají právo na:

- Výběr zdravotní pojišťovny (změnit ji může pouze jednou za dvanáct měsíců)
- Výběr lékaře a zdravotnického zařízení (jednou za tři měsíce může být uplatněno toto právo)
- Zdravotní péče bez přímé úhrady (výjimku tvoří výkony, které ze zákona nespádají do úhrady z veřejného zdravotního pojištění)
- Výdej léčivých přípravků a potravin pro zvláštní lékařské účely (jde-li o přípravky a potraviny ze zákona hrazené z veřejného zdravotního pojištění)

Povinnosti pojištěnce:

- hradit příslušné zdravotní pojišťovně pojistné

---

³⁹ FRIŠTENSKÁ, H., DLUHOŠOVÁ, H. *Průvodce pro cizince*. Praha: Slovo 21, 2004, s. 40.

- při poskytování zdravotní péče se prokazovat platným průkazem pojištěnce
- do 8 dnů oznámit své zdravotní pojišťovně nástup nebo ukončení zaměstnání, zahájení či ukončení podnikatelské činnosti, získání trvalého pobytu, změnu zdravotní pojišťovny, skutečnosti rozhodné pro vznik a zánik povinnosti státu platit pojistné, narození dítěte a ztrátu nebo poškození průkazu pojištěnce
- vrátit průkaz pojištěnce při zániku zdravotního pojištění, změně či dlouhodobém pobytu v zahraničí
- oznamovací povinnost do 30 dnů při změně osobních údajů a údajů o pobytu
- hradit regulační poplatky ve zdravotnických zařízeních

2) **Cestovní zdravotní pojištění:** vzniká na základě uzavření pojistné smlouvy a dále ho můžeme rozdělit na krátkodobé a dlouhodobé.

Pokud cizinci nesplňují podmínky pro účast na veřejném zdravotním pojištění, mohou uzavřít cestovní zdravotní pojištění, a to dle dlouhodobosti pobytu na:

- Krátkodobé cestovní zdravotní pojištění – při pobytu do 365 dnů: tento druh cestovního zdravotního pojištění se využívá převážně za účelem turistiky nebo z pracovních důvodů. Pojištění hradí pouze nutná a neodkladná zdravotní péče, včetně akutního ošetření zubů. Toto pojištění se sjednává od 3 do 365 dnů.
- Dlouhodobé cestovní zdravotní pojištění – při pobytu po dobu nejméně šesti měsíců a maximálně 24 měsíců. Pojistná smlouva lze sjednat, pokud osoba není starší 70 let a na základě vstupní lékařské prohlídky, ve zdravotnickém zařízení, určené pojišťovnou⁴⁰.

Rozsah zdravotní péče je dán pojistnými podmínkami, které uvádí i výčet druhů péče, obvykle zahrnuje diagnostickou, léčebnou, ambulantní a ústavní péči, náklady na úhradu léků a zdravotnických prostředků.

6.4 Cizí státní příslušníci - oprávněný pobyt

Dle §3 odst. 1 zákona o pobytu cizinců je cizinec oprávněn vstoupit na území přes hraniční přechod v místě a čase určeném k provádění hraniční kontroly a dle §5 zákona o pobytu cizinců je povinen při hraniční kontrole prokázat splnění podmínek

⁴⁰ FRIŠTENSÁ, H., DLUHOŠOVÁ, H. *Průvodce pro cizince*. Praha: Slovo 21, 2004, s. 41.

stanovených přímo použitelným předpisem Evropských společenství.

6.4.1 Druhy pobytů na území České republiky

Zákon o pobytu cizinců též definuje způsoby pobytů cizinců na území české republiky.

Jedná se o zjednodušené rozdělení druhů pobytů, pro jehož detailnější popis by bylo zapotřebí vysvětlit významnou část zákona, což není účelem této práce. Avšak přijde mi nezbytné tuto problematiku týkající se druhů pobytů ve své práci zmínit, neboť nelegální migrace (ať jde o nelegální migraci přes státní hranice nebo ve vnitrozemí České republiky) se stává velkým fenoménem v procentuálním zastoupení trestné činnosti páchané cizinci vůbec.

Jedná se o:

1. **trvalý pobyt**, který může být umožněn na základě především povolení k pobytu a to:
  - bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území ČR
  - za podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území ČR po ukončení azylového řízení
  - za podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území ČR
2. **přechodný pobyt**, který je umožněn na základě:
  - **bez víza**
  - **přechodného pobytu na krátkodobá víza:**
    - **vízum k pobytu do 90 dní** – též je charakterizováno jako krátkodobá, schengenská či jednotná víza, jež se vyznačují oprávněním jednoho či několika vstupů a oprávněním k pobytu na území schengenského prostoru na doby v nich striktně vyznačené. U Schengenských víz platí „Pravidlo 90/180“ což znamená, že doba nepřetržitého pobytu ani doba celkových po sobě jdoucích pobytů na území schengenského prostoru nesmí přesáhnout již zmiňovaných 90 dnů (3 měsíce) během půl roku –

tj. 180 dnů, ode dne prvního vstupu⁴¹.

- **průjezdní vízum** – slouží cizinci při nutnosti projetí územím, v němž je zapotřebí mít vízum. Rozlišujeme průjezdní víza jednosměrná – pobyt na území po dobu 5 dnů, obousměrná – opravňují ke dvojímu pobytu na území po dobu 5 dnů, a bez omezení počtu cest – opravňují k opakovanému pobytu na území po dobu 5 dnů.
  - **letištní vízum** – je udělováno cizincům při čekání na letecký spoj, kdy v těchto případech musejí pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště nacházejícího se na území ČR. Především sem spadají cizinci, kteří jsou občany států jako např. Afghánistán, Egypt, Nigérie, Pákistán apod.
  - **výjezdní příkaz** – je doklad, který spadá do kompetence Policie ČR, vydává ho z moci úřední po zrušení platnosti víza, po uplynutí víza, po zamítnutí žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu, po zrušení nebo zániku platnosti povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu a opravňuje k přechodnému pobytu na území ČR po dobu nezbytnou k provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů a k vycestování z území, a to pouze do 60 dnů⁴².
- **přechodného pobytu na dlouhodobá víza**
    - **vízum k pobytu nad 90 dní** – žádost o toto vízum je ojedinelá tím, že je nutné ji podat na zastupitelském úřadě ve státě, jehož je člověk občanem, popř. jenž vydal cestovní doklad, jehož je dotyčný držitelem nebo ve státě, kde má povolen dlouhodobý nebo trvalý pobyt. Nejdéle může být udělen však na dobu 1 roku ode dne vydání víza.
    - **vízum za účelem strpění pobytu**
  - **povolení k dlouhodobému pobytu**
    - **za účelem společného soužití rodiny na území ČR** – musí to být

⁴¹ FRIŠTENSKÁ, H., DLUHOŠOVÁ, H. *Průvodce pro cizince*. Praha: Slovo 21, 2004, s. 41.

⁴² *Cizinci v České republice 2010*. Praha: Scientia, 2010. s. 196.

doloženo ověřenou kopií oddacího listu, pokud jde o manžela či manželku, případně rodným listem, jde-li o dítě mladší 18 let.

- **rezidentovi jiného státu EU**
- **za účelem studia na území ČR** – musí to být doloženo ověřenou kopií dokladu, vydaného příslušnou školou o přijetí ke studiu nebo dokladem, vydaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchov ČR, Akademií věd ČR či další institucí, která studium umožňuje⁴³
- **za účelem dočasné ochrany na území ČR** – institut dočasné ochrany musí vyhlásit Rada EU – jedná se především o cizince ze zemí, kde probíhá ozbrojený konflikt, konflikt podložený stálým násilím, či jsou tam soustavně a hromadně porušována lidská práva nebo je postihla živelná pohroma⁴⁴
- **strpění pobytu na území** – slouží těm, co by nemohli získat žádné z povolení k pobytu na našem území, neboť nesplňují důvody k jeho udělení. Důvodem k udělení tohoto povolení je překážka, kterou ve své podstatě nemůže změnit ani ovlivnit, která je na jeho vůli neměnná – jde např. o nemoc, úraz, či o skutečnosti úzce spjaté se soukromým a rodinným životem.

Udělení krátkodobého víza spadá do kompetence Ministerstva zahraničních věcí ČR, na rozdíl od dlouhodobého víza či povolení k dlouhodobému či trvalému pobytu, které již spadá do kompetence Ministerstva vnitra ČR.

Policie ukončí přechodný pobyt cizinců, pokud na území České republiky:

- úmyslně závažným způsobem naruší veřejný pořádek
- poruší povinnost stanovenou tímto zákonem
- pobývá na území bez platného cestovního dokladu, přičemž k tomu není oprávněn
- na žádost policie neprokáže zajištění prostředků k pobytu na území nebo nepředloží ověřené pozvání
- na území pobývá na cestovní doklad, který byl orgánem státu, který jej

⁴³ FRIŠTENSKÁ, H., DLUHOŠOVÁ, H. *Průvodce pro cizince*. Praha: Slovo 21, 2004, s. 9.

⁴⁴ FRIŠTENSKÁ, H., DLUHOŠOVÁ, H. *Průvodce pro cizince*. Praha: Slovo 21, 2004, s. 16.

vydal, prohlášen za neplatný nebo odcizený

Ministerstvo může zrušit platnost víza k pobytu nad 90 dnů, pokud u cizince dojde k:

- pravomocnému odsouzení za spáchání trestného činu a následně k trestu odnětí svobody v délce převyšující 3 roky
- neplnění účelu, pro který bylo vízum uděleno
- žádosti o zrušení platnosti víza
- uvedení nepravdivých údajů nebo k předložení padělaných anebo pozměněných dokladů nebo k předložení dokladů, v nichž uvedené údaje neodpovídají skutečnosti
- pokud cizinec přestal splňovat podmínky, pro které mu bylo vízum uděleno
- prohlášení dokladu orgánem, který je vydal za neplatný či odcizený a cizinec nepředloží potvrzení
- nesplnění povinnosti, aby zákonný zástupce pobývajících na území, nejpozději do 60 dnů ode dne narození cizince podal za narozeného cizince žádost o udělení víza
- rozhodnutí vyhoštění cizince ze svého území jiným státem Evropské unie nebo smluvním státem uplatňující společný postup ve věci vyhošťování z důvodu odsouzení cizince k trestu odnětí svobody v délce nejméně 1 rok, anebo pro důvodné podezření, že spáchal závažnou trestnou činnost, anebo dojde-li i jen k její přípravě na území některého státu z Evropské unie či smluvního státu uplatňujícího společný postup ve věci vyhošťování či při porušení právních předpisů, které upravují vstup a pobyt cizinců na jejich území
- nepředložení dokladů o cestovním zdravotním pojištění, které by odpovídalo podmínkám, a to včetně lhůt stanovených policií⁴⁵.

Poté existují i **specifické druhy pobytu**, mezi kterého především řadíme pobyt občana EU a jeho rodinných příslušníků v ČR a pobyt cizince narozeného na území ČR

Specifickým druhem cizinců bez ohledu na hranice Evropské unie jsou žadatelé o azyl. Pouze MV rozhoduje o udělení azylu a to na dobu neurčitou.

Azyl je udělován těm, kteří jsou pronásledováni z politických důvodů, mají

---

⁴⁵ *Cizinci v České republice 2010*. Praha: Scientia, 2010. s. 197.

odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, národnosti, náboženství a příslušnosti k určité sociální skupině ve své zemi, či v individuálních případech z jiných, humanitárních důvodů⁴⁶.

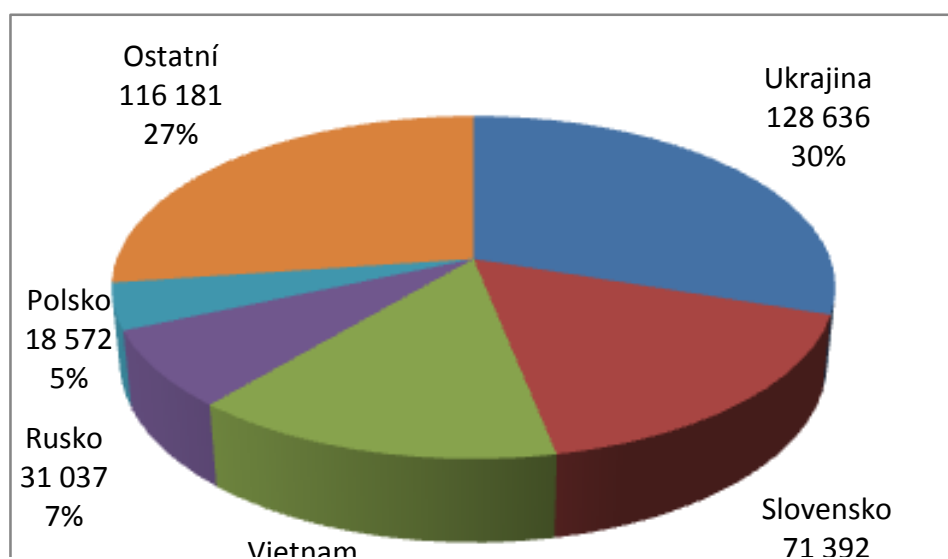
Azyl je odňat nebo zanikne:

- smrtí azylanta
- získáním státního občanství ČR
- tím, že se azylant vzdá azylu
- tím, že se hodlá dobrovolně vrátit do své země, jejímž je občanem, nebo kde měl poslední trvalé bydliště
- důvody azylu pominuly
- zanikne důvod, pro který byl udělen azyl za účelem sloučení rodiny
- zanikne důvod, pro který byl udělen azyl z humanitárních důvodů⁴⁷.

6.5 Cizí státní příslušníci - výskyt a procentuální zastoupení v ČR

Ředitelství služby cizinecké policie MV ČR v České republice evidovalo 426749 cizinců k roku 2010.⁴⁸

Graf 1: Zastoupení cizinců v ČR k roku 2010⁴⁹

⁴⁶ FRIŠTENSKÁ, H., DLUHOŠOVÁ, H. *Průvodce pro cizince*. Praha: Slovo 21, 2004, s. 18.

⁴⁷ FRIŠTENSKÁ, H., DLUHOŠOVÁ, H. *Průvodce pro cizince*. Praha: Slovo 21, 2004, s. 19.

⁴⁸ *Cizinci v České republice 2010*. Praha: Scientia, 2010. s. 40 .

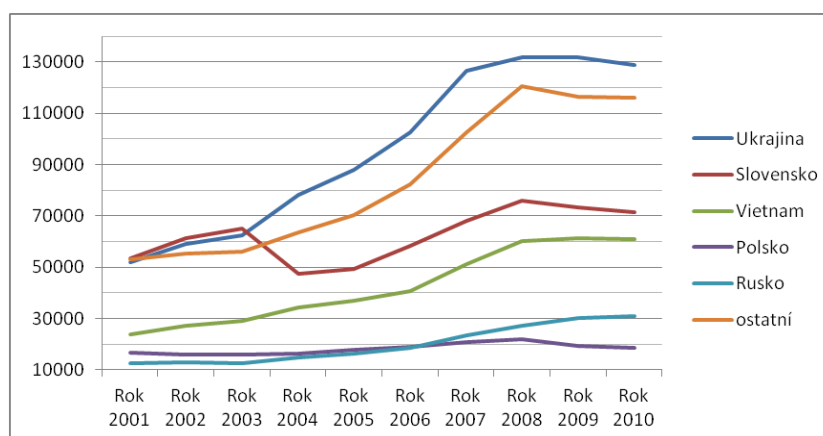
⁴⁹ *Cizinci v České republice 2010*. Praha: Scientia, 2010. s. 42 .

Mezi velmi sledované ukazatele rovněž patří počet tzv. nejčastějších státních příslušností. Jak můžeme již vidět na grafu č. 1, který nám již zcela výstižně ukazuje skutečnost, že v České republice je počet ukrajinských státních příslušníků o 45 % vyšší než počet Slováků. Konkrétně se jedná o 128636 Ukrajinců, kteří jsou evidováni cizineckou policií k roku 2010, oproti Slovákům, kterých je „pouhých“ 71392. Při zkoumání této podivuhodného jevu jsem se dopracovala k faktu, že toto je výsledek skutečnosti, že velké procento Slováků, kteří žijí na našem území, požádala o přiznání českého občanství, ať to bylo z důvodu dlouhodobého pobytu v naší zemi, sňatků apod.

Hned po Slovácích je v České republice zastoupena vietnamská národnost, jejíž hodnota dle statistik tvoří největší poměrné zastoupení k celkovému počtu obyvatel v celé Evropě. K roku 2010 cizinecká policie evidovala 60931 občanů vietnamské příslušnosti, dále pak 31037 občanů ruské národnosti a 18572 občanů polské národnosti.

Vývoj počtu nejvíce zastoupených státních příslušníků na území ČR za období v letech 2001 až 2010 je možné vidět v následujícím grafu č. 2, jenž byl vytvořen pro zřehlednění změn za určité časové období, a přesné údaje nalezneme v přílohách v Tab. 1: Počet cizinců na území ČR od r. 2001 do 2010.

Graf 2: Počet cizinců na území ČR od r. 2001 do 2010⁵⁰

Největších výskytových změn na území ČR v období od r. 2001 do r. 2010 dosáhli příslušníci ukrajinské národnosti, kdy v roce 2001 jich zde bylo oficiálně registrováno 51825 a v roce 2010 rovných 128636, což znamená, že jejich počet vzrostl o 148 %. Jedná se o velmi extrémní nárůst cizí státní příslušnosti v ČR.

⁵⁰ *Cizinci v České republice 2010*. Praha: Scientia, 2010. s. 43; *Cizinci v České republice 2006*. Praha: Český statistický úřad, 2006. s. 39; *Cizinci v České republice 2008*. Praha: Český statistický úřad, 2008. s. 47.

Po Ukrajině je u nás s celkovým počtem 71392 osob zastoupeno Slovensko, které v roce 2001 dosahovalo podobné hodnoty jako Ukrajina, na území ČR bylo v tomto roce evidováno 53294 Slováků. Jejich počet od roku 2001 kolísal – nejmenšího počtu dosáhl v roce 2004, a to 47354, což znamenalo oproti roku 2003 pokles o 27 %, za dalších pět let se jejich počet zvýšil o 61 %. A ke konci sledovaného období (rok 2010) jejich počet opět klesl, a to na hodnotu 71392.

Vietnamců bylo v roce 2001 v ČR evidováno 23924 a jejich počet se do roku 2010 zvýšil o 155 % na hodnotu 60931, která nedosahuje ani poloviny hodnoty počtu státních příslušníků Ukrajiny v tomto roce.

Rusové v ČR nedosahují oproti jiným cizím státním příslušníkům tak vysokých hodnot, avšak od roku 2001 do roku 2010 se jejich počet zvýšil téměř o 149 %, a to na hodnotu 31037, což je čtyřikrát méně než Ukrajinců.

7 Příslušníci PČR

7.1 Příslušníci PČR – základní východiska

V následujících kapitolách bych se chtěla zabývat trestnou činností PČR a nezákonnou činností spojenou s cizinci, a proto ve zkratce vymezím její postavení v našem právním systému.

Pro Policii ČR je především stěžejní právní předpis zákon o PČR a zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o služebním poměru). V §45 zákona o služebním poměru jsou uvedeny základní povinnosti policisty, jako dodržovat služební kázeň, zdržet se jednání, které může vést ke střetu zájmu služby se zájmy osobními, a tak ohrozit důvěru v nestranný výkon služby, zachovávat mlčenlivost, prohlubovat svou odbornost a udržovat svou fyzickou zdatnost, dodržovat pravidla služební zdvořilosti, poskytnout bezpečnostnímu sboru osobní údaje nezbytné pro rozhodování ve služebním poměru a pro plnění povinností, vykonávat službu tak, aby nebyla ovlivňována jeho politickým, náboženstvím nebo jiným přesvědčením, ohlašovat vedoucímu příslušníkovi závady a nedostatky, které ohrožují nebo ztěžují výkon služby, chovat se a jednat i v době mimo službu tak, aby svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru.

Policie ČR je ozbrojený bezpečnostní sbor, řadí se mezi instituce garantující vnitřní bezpečnost státu a představuje součást státní moci. Mezi jejíž úkoly patří chránit bezpečnost osob, majetku a veřejného pořádku, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly dle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti. Jak již uvádí §5 zákona o PČR policie je podřízena MV, přičemž ministr vnitra je odpovědný vůči vládě za činnost PČR jako celku.

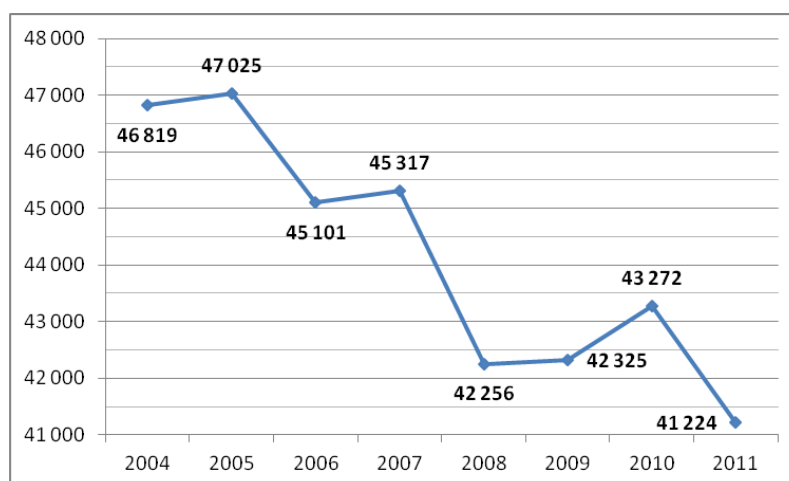
Profesní skupiny si čím dál tím častěji vytváří morální normy a principy, které nám převážně v obtížných pracovních situacích pomáhají se zachovat adekvátně vzhledem své pracovní pozici. S etickými kodexy se setkáváme v různých profesích. Existuje například etický kodex advokátů, lékařů, podnikatelů, ale i etický kodex PČR. Jedná se o soubor právních norem platných a charakteristických pro určité povolání, jde především o profese, u kterých je požadován vyšší mravní standard.

V lednu roku 2005 byl rozkazem policejního prezidenta ve Sbírce interních aktů řízení Policejního prezidia ČR vydán Etický kodex PČR, kde jsou upraveny cíle policie. Mezi cíle policejní činnosti patří udržování veřejného pořádku, dodržování zákonů a pořádku ve společnosti, ochrana a respektování základních osobních práv a svobod, prevence kriminality a boj proti ní, odhalování kriminality, poskytování pomoci a služeb veřejnosti⁵¹.

7.2 Příslušníci PČR - zastoupení v ČR

Celkové zastoupení příslušníků Policie ČR je v dnešní době velmi medializované téma a personální oddělení Policie ČR přesné počty policistů nerado zveřejňuje, zvláště v tomto nelehkém období, kdy MV vymýšlí různé možnosti, které by vedly k úsporám v Policii ČR, a zároveň udržely chod Policie ČR ve všech jejích složkách.

Graf 3: Zastoupení příslušníků Policie České republiky⁵²

Graf 3: Zastoupení příslušníků policie nám znázorňuje, jakou intenzitou klesá počet příslušníků policie od roku 2004 do poloviny roku 2011. Důvody poklesů v různých letech jsou odlišné. V dnešní době majoritním iniciátorem snižování počtu policistů je především MV, jak již jsem zmínila výše, kdy má jít o změnu organizačního systému celé Policie ČR, aby došlo k co největším úsporám. Dalším důvodem je i

⁵¹ FRYŠTÁK, M. Kodex policejní etiky, *Kriminalistika*, Praha: Magnet-Press, 2004, roč. 37, Rozsah str. 48 [1. 12. 2011]. ISSN 1210-9150.

⁵² JANOUŠ, V. Policii ovládla panika. Vnitro chce škrtnat. *Jindřichohradecký deník*. Události. České Budějovice: Vltava-Labe-Press. 3. Listopadu 2011. Číslo 257. Rozsah str. 1 [3.11.2011]. ISSN 1802-081X. Dostupné z http://jindrichohradecky.denik.cz/z_domova/policii-ovladla-panika-vnitro-chce-skrtnat20111102.html.

trestná činnost policistů, která vede k propuštění ze služebního poměru Policie ČR, čímž zčásti způsobí pokles počtu příslušníků Policie ČR.

V následně ve své práci bych chtěla na tento důvod, vedoucí nejen k propouštění policistů ze služebního poměru, poukázat a blíže se mu věnovat.

7.3 Kontrolní systém PČR

Kontrolní činnost nad obyvatelstvem v ČR vykonává Policie ČR. Kontrolní činnost nad Policií ČR v rámci kontrolního systému v souladu s NMV č. 55/2003 o obecné kontrole a supervizní činnosti a ve znění ZP PP č. 81/2009 vykonávají následující kontrolní útvary:

- Úřad vnitřní kontroly Policejního prezidia ČR
- Skupina vnitřní kontroly správy logického zabezpečení Policejního prezidia ČR
- Skupina vnitřní kontroly služby cizinecké policie
- Skupina vnitřní kontroly Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování
- Skupina vnitřní kontroly Útvaru pro odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování
- Oddělení vnitřní kontroly Národní protidrogové centrály služby kriminální policie a vyšetřování
- Skupina vnitřní kontroly Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu služby kriminální policie a vyšetřování
- Odbor vnitřní kontroly krajského ředitelství policie
- Skupiny vnitřní kontroly obvodního ředitelství policie⁵³.

7.3.1 Petice

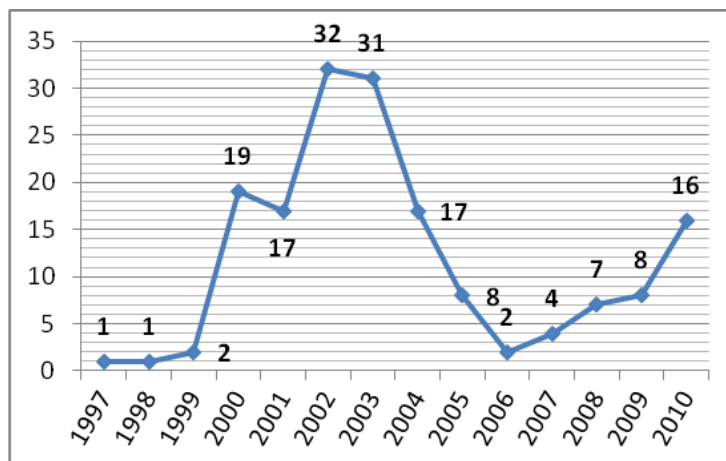
Na základě zákona č. 85/1990 Sb., o právu petičním umožňuje všem občanům podání petice, a to v oblasti veřejného nebo jiného společenského zájmu, obracet se na státní orgány se žádostmi, návrhy a stížnostmi, přesto se najde pouze zlomek těch, co tohoto práva využijí. V posledních letech však lze sledovat určitý nárůst podaných petic, což dokazuje i následný graf.

---

⁵³ BAMBASOVÁ, K. *Vyhodnocení činnosti kontrolních útvarů Policie České republiky v roce 2010*. Praha: Policejní prezidium ČR, Úřad vnitřní kontroly, 2011, s. 2.

Následný graf znázorňuje počet evidovaných petic. V roce 2010 dosahuje počtu 16, kdy jen pro hl. m. Praha byly tři petice a Služby cizinecké policie se týkala pouze 1 petice⁵⁴.

Graf 4: Přehled posouzených petic od roku 1997 do roku 2010⁵⁵

7.3.2 Stížnosti

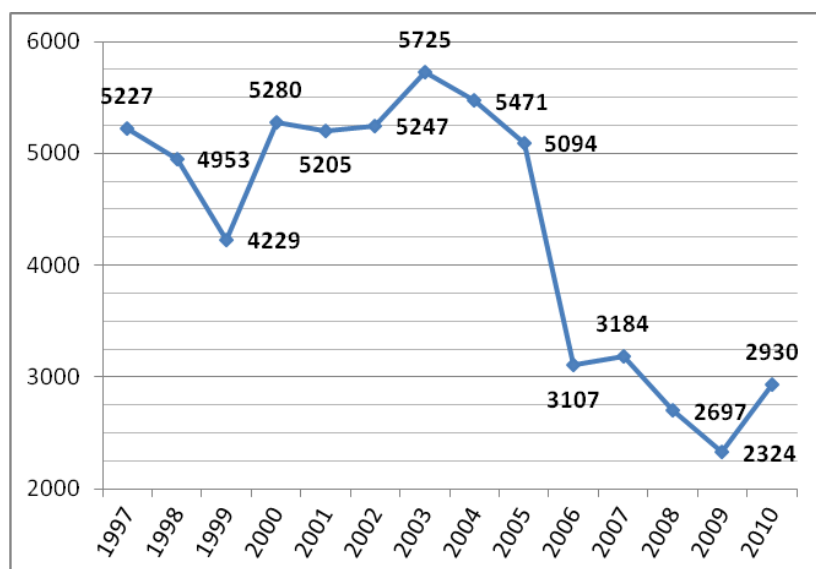
Na základě zákona č. 500/2004 Sb., Správní řád, ve znění pozdějších předpisů od roku 2006 vyřizují kontrolní útvary stížnosti podané proti policistům a jejich činností.

Na následném grafu 5 je znázorněná křivka stížností od roku 1997 do roku 2010. V roce 2010 je celkem evidováno 2930 stížností, z nichž bylo pouhých 404 důvodných stížností, což je 14 %. Nejvíce stížností bylo podáno v hl. m. Praha, a to celkem 532 stížností, z nichž bylo 96 důvodných, což je 18 %.

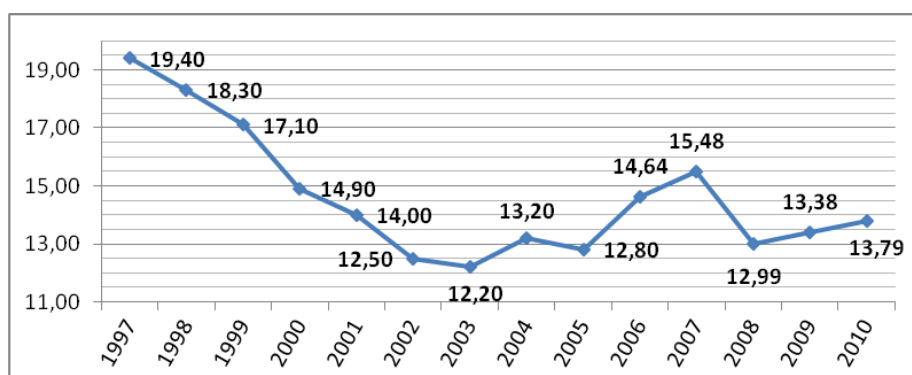
⁵⁴ BAMBASOVÁ, K. *Vyhodnocení činnosti kontrolních útvarů Policie České republiky v roce 2010*. Praha: Policejní prezidium ČR, Úřad vnitřní kontroly, 2011, s. 4.

⁵⁵ BAMBASOVÁ, K. *Vyhodnocení činnosti kontrolních útvarů Policie České republiky v roce 2010*. Praha: Policejní prezidium ČR, Úřad vnitřní kontroly, 2011, s. 4.

Graf 5: Počet vyřízených stížností⁵⁶

Graf 6: Oprávněnost stížností v procentech⁵⁷

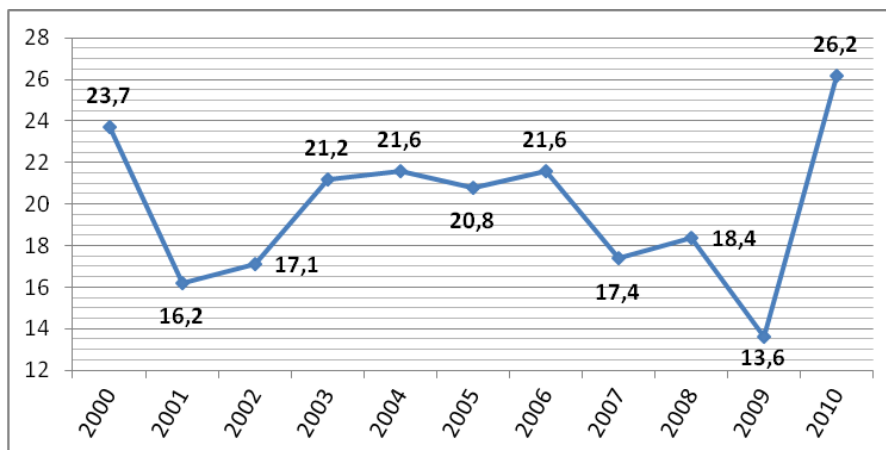

Rozborem bylo zjištěno, že nejčastější stížnosti směřují na policisty, kteří jsou zařazeni u služby pořádkové policie, jsou ve věku 35 let a jejich délka služebního poměru trvá od 2 do 5 let. Předmětem stížností je především nevhodné jednání a chování, což pramení zpravidla z jejich nedbalosti a nekázně, alarmující však je, že počet důvodných stížností na nevhodné chování a jednání policistů vůči občanům se zvyšuje, jak nám již ukazuje následující graf.

⁵⁶ BAMBASOVÁ, K. *Vyhodnocení činnosti kontrolních útvarů Policie České republiky v roce 2010*. Praha: Policejní prezidium ČR, Úřad vnitřní kontroly, 2011, s. 6.

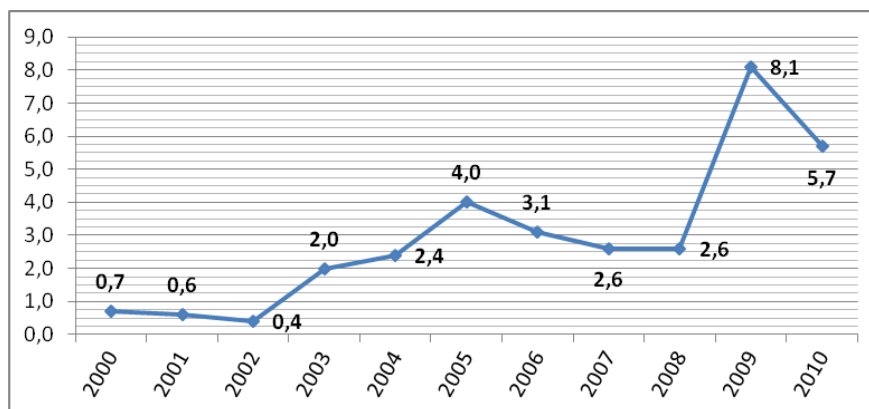
⁵⁷ BAMBASOVÁ, K. *Vyhodnocení činnosti kontrolních útvarů Policie České republiky v roce 2010*. Praha: Policejní prezidium ČR, Úřad vnitřní kontroly, 2011, s.7.

Graf 7: Procentuální podíl stížností na nevhodné jednání a chování policistů⁵⁸

S cizinci přijde do styku snad každá služba policie, ale přece jen nejvíce je to právě cizinecká policie, která se již podle svého názvu na cizince specializuje. Na činnost cizinecké policie bylo podáno v roce 2010 celkem 5,7 % z celkového počtu stížností, to znamená cca 167 stížností. Na grafu 8 si můžeme všimnout, že k nejvyššímu počtu stížností došlo v posledních dvou letech, a to v roce 2009 a 2010.

Graf 8: Procentuální podíl stížností na činnost cizinecké policie⁵⁹

Z výše uvedených grafů a statistik lze vyvrátit hypotézu 2, týkající se zásahu do práv a svobod cizinců příslušníky PČR, zda nedodržují zákonné standardy a normy, dbají na to, aby při zákroku nenarušili práva a svobody cizinců. Hypotézu lze vyvrátit při pohledu na graf 8, ze kterého je viditelné, že nejvyšší procentuální podíl stížností na činnost cizinecké policie byl od roku 2000 do roku 2010 v roce 2009 a to 8,1 %. Průměr

⁵⁸ BAMBASOVÁ, K. *Vyhodnocení činnosti kontrolních útvarů Policie České republiky v roce 2010*. Praha: Policejní prezidium ČR, Úřad vnitřní kontroly, 2011, s. 9.

⁵⁹ BAMBASOVÁ, K. *Vyhodnocení činnosti kontrolních útvarů Policie České republiky v roce 2010*. Praha: Policejní prezidium ČR. Úřad vnitřní kontroly., 2011, s. 9.

hodnot procentuálního podílu stížností na činnost cizinecké policie od roku 2000 do roku 2010 je 3.2 %. Počet podaných petic na činnost Policie ČR v tomto období je průměrně 15,5 petic/rok. Jelikož se jedná o relativně nízkou hodnotu oddělení statistik Policie ČR dále nerozlišuje na který článek policie (hlídková služba, cizinecká policie, pohotovostní motorizovaná jednotka, dopravní policie atd.) byla petice směřována. Nízký počet petic a průměrná hodnota stížností na činnost cizinecké policie tedy hypotézu 2 vyvrací.

8 Kriminalita páchána na území ČR

Na základě obecných studií lze říci, že kriminalita představuje produkt společnosti, jenž je odrazem jejího sociálního, hospodářského a politického systému. Kriminalitu vzhledem k možnosti jejího poznání členíme na registrovanou (zjevnou), latentní (neregistrovanou, skrytou) a skutečnou (celkovou). Přičemž dle poznatků lze usoudit, že latentní kriminalita je stejně velká nebo ještě větší, než registrovaná⁶⁰.

8.1 Kriminalita cizích státních příslušníků na území ČR

Dnešní moderní kriminalitu charakterizuje tzv. internacionalizace, která se projevuje jak na úrovni pachatelů, kde je již obvyklým jevem, že na trestné činnosti zjišťované na území určitého státu mají větší či menší podíl pachatelé pocházející a přicházející ze států jiných, tak na úrovni vlastní trestné činnosti, kdy kriminální aktivity jsou vyvíjeny na území více států a překračují státní hranice⁶¹.

Internationalizace kriminality kvůli globalizačním procesům na rozdíl od minulosti v dnešní době v řadě případů vede ke snazší prostupnosti státních hranic a tím otevírá dveře potenciálním i reálným pachatelům při mezinárodní expanzi kriminálních aktivit.

Pro šíření mezinárodní kriminality hraje velkou roli skutečnost, že vznik konzumní společnosti spolu s nárůstem společenského bohatství a životní úrovně v určitých částech světa je doprovázen přetrváním nebo i prohlubováním rozdílů mezi vyspělými a chudými regiony⁶². S touto skutečností roste i poptávka po levné a sociálně nechráněné a navíc „flexibilní“ pracovní síle, s kterou bude snadná manipulovatelnost. Tento jev přímo nahrává většině mezinárodních migrantů, pro které je zásadní najít v zahraničí lepší sociálně-ekonomické podmínky, než jim jsou schopné nabídnout jejich rodné země. Migranté poté pobývají v cizí zemi buď legálně, nebo ilegálně, přičemž počet ilegálních migrantů tvoří latentní kriminalitu.

Vedle těchto jevů, které jsou s kriminalitou cizinců nejčastěji spojovány, tj. jejich podílu na „běžné“ majetkové, případně násilné a pouliční kriminalitě (i díky tomu, že

⁶⁰ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010, s. 16.

⁶¹ CEJP, M. a kol., *Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti*. Praha: Kufir s. r. o., 2009, s. 10.

⁶² CEJP, M. a kol., *Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti*. Praha: Kufir s. r. o., 2009, s. 11.

tento podíl je často terčem proporcionálně větší pozornosti médií a veřejnosti než druhově totožná trestná činnost „domácích“ pachatelů) existují ovšem další rizika v podobě např. poškozování ekonomických zájmů státu, resp. legálních výrobců a distributorů rozsáhlým pašováním nebo paděláním zboží, organizováním nelegálního trhu pracovních sil apod., až po závažné formy mezinárodní finanční kriminality, organizovaného zločinu a terorismu⁶³. Důsledkem těchto skutečností může být narušení autoritativní a funkční stránky samotného právního státu i spolu s justičním systémem vůbec. Dopad těchto negativních jevů na naši společnost stále roste, a proto je zde potřebné soustavné poznávání a analyzování možných rizik a vytváření strategií vedoucí k jejich zmenšení⁶⁴.

Při podrobnějším zkoumání kriminality spáchané na území ČR etnickými minoritami či cizinci lze zaznamenat určitý výskyt rozdílů ve struktuře kriminality, někdy i ve způsobu páchaní trestných činů, než je tomu tak u majoritního obyvatelstva. Vše je způsobeno kulturními odlišnostmi, kdy normy a jednotlivé hodnoty majoritní společnosti se v určité míře odlišují od norem jednotlivých menšin. Mezi příčiny, které se významně podílejí na specifických rysech kriminality cizinců, jde především o již zmíněné rozdílné normy a hodnotové systémy, problémy s nalezením vlastní identity u dětí, resp. dalších generací, přistěhovalců, spojené s působením různých kultur – tj. rodiny a etnické komunity na straně jedné a majoritní společností prezentované školou, vrstevníky, médii atd. na straně druhé; sociální a ekonomické znevýhodnění projevující se velmi nízkou životní úrovní a nízkým sociálním statusem; sociální vyloučení – proces či stav, který tyto skupiny obyvatel omezuje v přístupu ke zdrojům, které jsou potřebné pro jejich účast na sociálním, ekonomickém, politickém a občanském životě společnosti⁶⁵.

Stav kriminality je vysvětlován působením některých faktorů, kdy jde například o trestné činy spojené s organizovaným zločinem apod., kdy trestná činnost přesahuje státní hranice. Další faktor se týká vyššího stavu porodnosti v etnických minoritách, neboť důsledkem toho je narůstající věk minoritní populace, která tvoří věkovou skupinu osob nejvíce zatížených kriminalitou. Nezaměstnanost v České republice tvoří

---

⁶³ CEJP, M. a kol., *Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti*. Praha: Kufr s. r. o., 2009, s. 12.

⁶⁴ CEJP, M. a kol., *Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti*. Praha: Kufr s. r. o., 2009, s. 17.

⁶⁵ FRYŠTÁK, M. Kodex policejní etiky, *Kriminalistika*, Praha: Magnet-Press, 2004, roč. 37, Rozsah str. 48 [1. 12. 2011]. ISSN 1210-9150.

6,4 % (červenec 2011)⁶⁶. Toto číslo je velmi vysoké, když si vezmeme, že do této hodnoty nejsou započítané i osoby cizí státní příslušnosti s jiným než trvalým pobytem. Tudíž nárůst nezaměstnanosti a s tím související ekonomický tlak (především u sociálně znevýhodněného obyvatelstva) posléze vede k nárůstu koncentrace cizích státních příslušníků v chudobou silně zatížených lokalitách, což představuje další faktor ovlivňující růst trestné činnosti.

Je nutné zmínit, že k velkému množství trestných činů, které páchají etnické skupiny, dochází uvnitř těchto skupin. Tímto především myslím kriminalitu ve vietnamské komunitě, kdy oběťmi i pachateli jsou příslušníci této etnické menšiny. Často k trestné činnosti dochází mezi příslušníky různých národnostních skupin navzájem. V těchto případech se ovšem často jedná o tzv. latentní neboli neregistrovanou kriminalitu, která nikde není evidována. Avšak dle poznatků je zřejmé, že latentní kriminalita stejně velká nebo ještě větší, než kriminalita registrovaná⁶⁷. Vysoká míra latence je u TČ sexuálních, páchaných v domácím prostředí (kde je velká snaha o utajení před veřejností), dále u TČ majetkových s nižší škodou (nejsou oznamovány ze strany poškozeného z důvodu nechuti podstoupit policejní a justiční řízení)⁶⁸.

8.1.1 Kriminalita cizích státních příslušníků na území ČR - analýza statistických údajů

Podařilo se mi sehnat souhrnné údaje poskytující pohled na stav a vývoj kriminality cizinců. Pomohla mi analýza statistických údajů trestné činnosti cizinců vycházející ze statistiky Policie ČR, statistiky Českého statistického úřadu a justičních statistik.

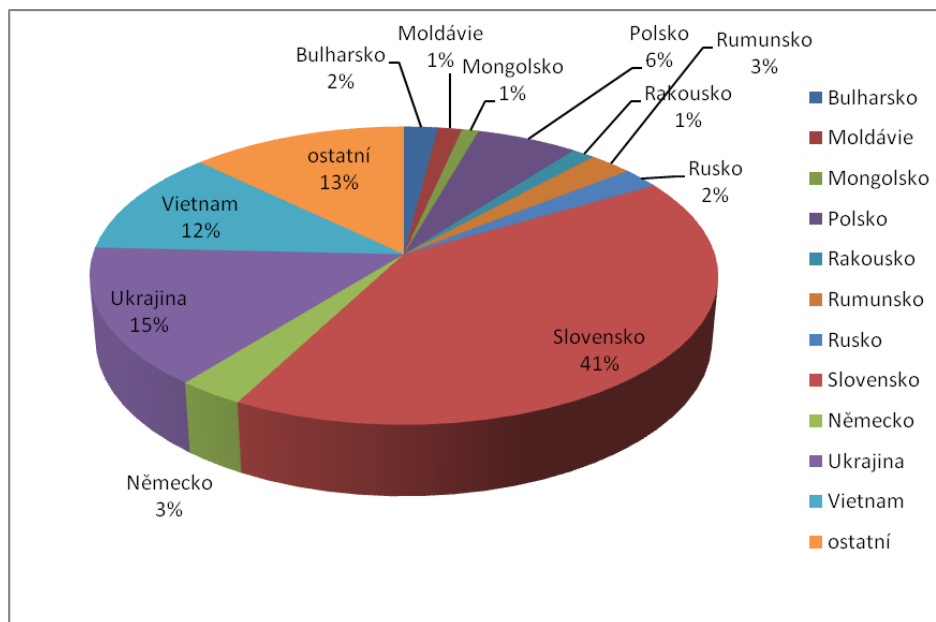
⁶⁶ JANOUŠ, V. Policii ovládla panika. Vnitro chce škrtat. *Jindřichohradecký deník*. Události. České Budějovice: Vltava-Labe-Press. 3. Listopadu 2011. Číslo 257. Rozsah str. 1 [3.11.2011]. ISSN 1802-081X. Dostupné z http://jindrichohradecky.denik.cz/z_domova/policii-ovladla-panika-vnitro-chce-skrtat20111102.html.

⁶⁷ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010, s. 16.

⁶⁸ SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010, s. 16.

Graf 9: Trestně stíhaní cizí státní příslušníci na území ČR (1.1.2010 – 31.12.2010)⁶⁹

V roce 2010 bylo na území ČR trestně stíháno celkem 7377 cizích státních příslušníků. Celých 68 % celkového počtu tvoří cizinci ze Slovenska (41 % – 3 035 občanů), Ukrajiny (15 % – 1107 občanů) a Vietnamu (12 % – 843 občanů). Mezi ostatní cizince, kteří tvoří 13 %, patří například Bělorusko (66 občanů), Itálie (51 občanů), Litva (42 občanů), Nigérie (42 občanů), Arménie (35 občanů) atd.

U mnoha států lze sledovat výrazné změny ať již v nárůstu či v poklesu trestně stíhaných státních příslušníků. Mezi nejvýraznější změny patří např. navýšení u Nigérie od r. 2008 (26 občanů) do r. 2010 (42 občanů) vzrost počet trestně stíhaných občanů o 62 %. Naopak jeden z největších poklesů lze sledovat u občanů Makedonie od r. 2008 (49 občanů) do r. 2010 (28 občanů) ubylo 57 % trestně stíhaných osob. Výrazný pokles je zaznamenán i u občanů Mongolska – od r. 2008 (146 občanů) do r. 2010 (73 občanů) klesl počet stíhaných z této země o rovných 50 %.

Překvapivý je i fakt, že i přes vysoké HDP a životní úroveň např. Rakouska a Německa stoupá na území ČR počet trestně stíhaných osob z těchto zemí. Zaznamenaný nárůst je v hodnotách 22 % a 26 %.

V celé České republice bylo v roce 2010 celkem evidováno 10526685 obyvatel, kdy z toho v Praze bylo 1257000, což znamená 12 %. Zjištění, že v roce 2010 na území ČR cizinci spáchali 7377 trestných činů z celkového počtu 112447 trestných činů v ČR, což znamená 6,6 % a v porovnání s hl. městem ČR Prahou, kde celková kriminalita byla

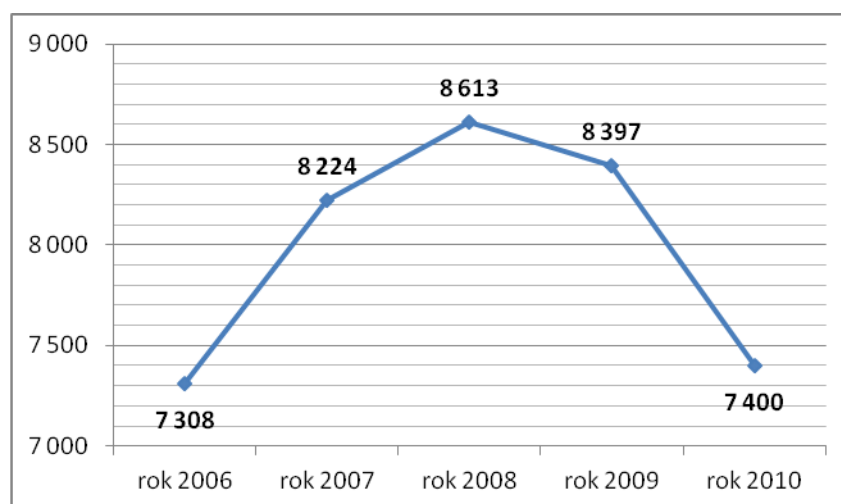
⁶⁹ Informace poskytl Policie České republiky – KŘP hl. m. Prahy - Oddělení statistiky.

13205 a cizinci spáchali z toho 1963 trestných činů, tj. 15 %, mě přimělo zaměřit se na páchaní trestných činů cizinci nejen v celé České republice, ale i v samotné Praze.

8.1.1.1 Kriminalita cizinců versus občanů ČR na území celé ČR

V následujících grafech je názorně vidět, jaký je poměr kriminality spáchané cizinci a občany ČR. Cizinci se podílí na kriminalitě v celé ČR v průměru okolo 6,6 %. Graf 10 nám udává, že nejvyšší kriminalita u cizinců od roku 2006 do roku 2010 byla v roce 2008, kdy celková kriminalita v ČR byla 122053 a cizinci se na ní podíleli 7 %. Nejnižší hodnota byla dosažena v roce 2006, kdy cizinci se na celkové kriminalitě v ČR podíleli 6 %.

Graf 10: Kriminalita cizinců v celé ČR⁷⁰

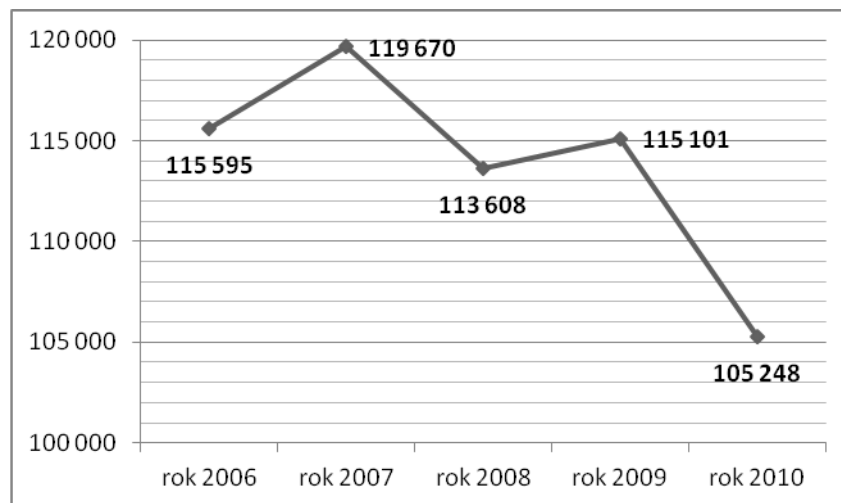
Hypotézu 1, týkající se kriminality cizích státních příslušníků páchané na území ČR, můžeme skrz tento statistický údaj považovat za potvrzenou, jelikož podíl kriminality, kterou páchají cizí státní příslušníci z celkové kriminality spáchané na území ČR je v průměru 6,6 %.

Kriminalita občanů ČR v celé ČR dosáhla nejvyššího počtu v roce 2007, kdy se na celkové kriminalitě podílela téměř 94 %, oproti tomu nejnižší hodnoty dosáhla v roce 2010, kdy celková kriminalita naproti roku 2008 klesla o 15241, to znamená o 12 %.

⁷⁰ Informace poskytl Policie České republiky – KŘP hl. m. Prahy - Oddělení statistiky.

Kriminalita spáchaná občany ČR poklesla též o 12 %, z čehož vyplývá, že občané ČR se podílejí na celkové kriminalitě v ČR stále stejným procentem.

Graf 11: Kriminalita občanů ČR v celé ČR⁷¹

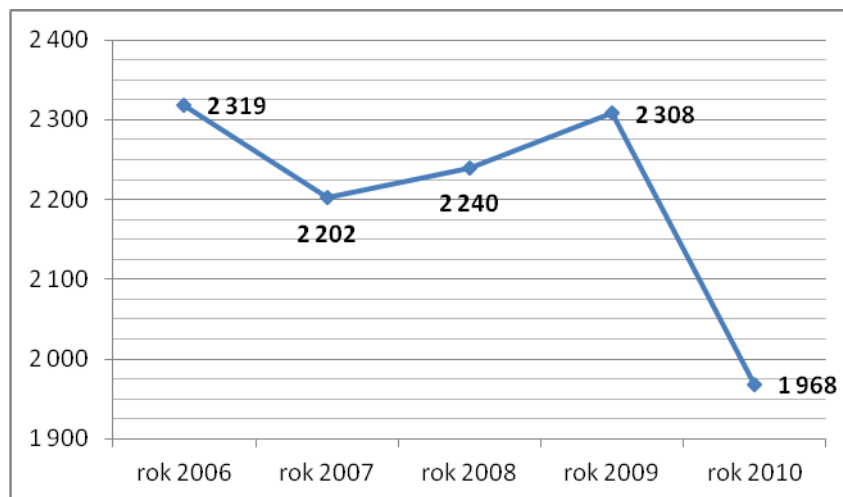

8.1.1.2 Kriminalita cizinců versus občanů ČR v Praze

Dva následující grafy nám znázorňují, jaké množství kriminality se děje oproti celé ČR jen v Praze a jaký podíl na ní mají cizinci. Kriminalita spáchaná cizinci jen v Praze zaujímá 28 % z celkové kriminality spáchané cizinci v celé ČR. Nejvyšší kriminalitu od roku 2006 do roku 2010 cizinci spáchali v roce 2006, a to 2319 trestných činů, což bylo 15 % z kriminality spáchané v Praze a skoro 2 % z kriminality v celé ČR. Kriminalita cizinců v Praze je velmi pohyblivá, přičemž nejnižších hodnot dosahuje v roce 2010, a to 1968, to znamená, že na kriminalitě v Praze v tomto roce se podílela 15 %, tudíž téměř stejným procentuálním počtem, jako tomu bylo v roce 2006. Kriminalita v Praze se snížila na rozdíl od roku 2006 o 2635 trestných činů, cizinců též ubylo o 351, ale jejich podíl na kriminalitě stagnoval.

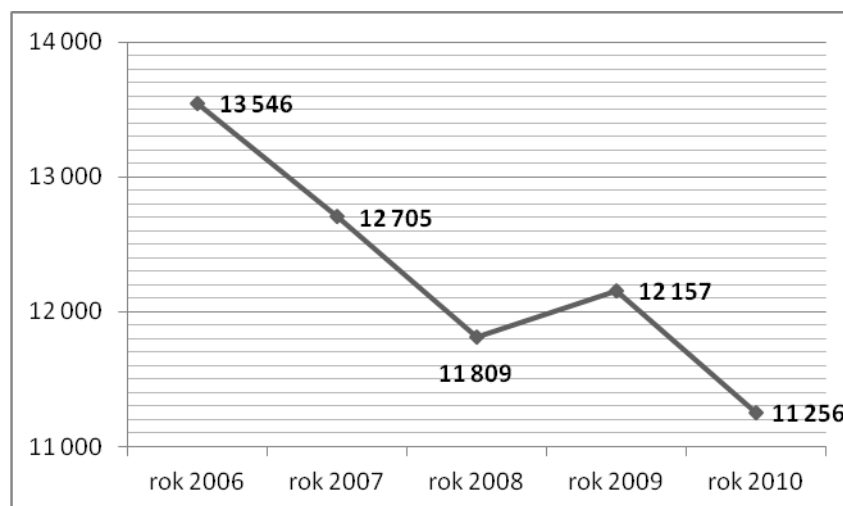
⁷¹ Informace poskytl Policie České republiky – KŘP hl. m. Prahy - Oddělení statistiky.

Graf 12: Kriminalita cizinců v Praze⁷²

Následující graf 13 nám znázorňuje podíl občanů ČR na kriminalitě v Praze, kdy nejvyšších výsledků dosahovala v roce 2006, stejně jak tomu bylo u cizinců. Svou kriminalitou občané ČR přispěli 86 %, nejnižší hodnoty stejně opět jako u cizinců bylo dosaženo v roce 2010. Jak již jsem zmínila výše, je to hlavně z důvodu poklesu celkové kriminality spáchané v Praze. Občané ČR v Praze se na celkové kriminalitě v tomto městě podíleli v roce 2010 85 %, což je s pohlédnutím na drobné odchylky skoro ten samý podíl, jako tomu bylo v roce 2006. Takže můžeme říci, že jak u cizinců, tak u občanů ČR podíl na kriminální činnosti v Praze stagnuje a přímo úměrně roste či klesá dle spáchané celkové kriminality v Praze.

Graf 13: Kriminalita občanů ČR v Praze⁷³

⁷² Informace poskytla Policie České republiky – KŘP hl. m. Prahy - Oddělení statistiky.

⁷³ Informace poskytla Policie České republiky – KŘP hl. m. Prahy - Oddělení statistiky.

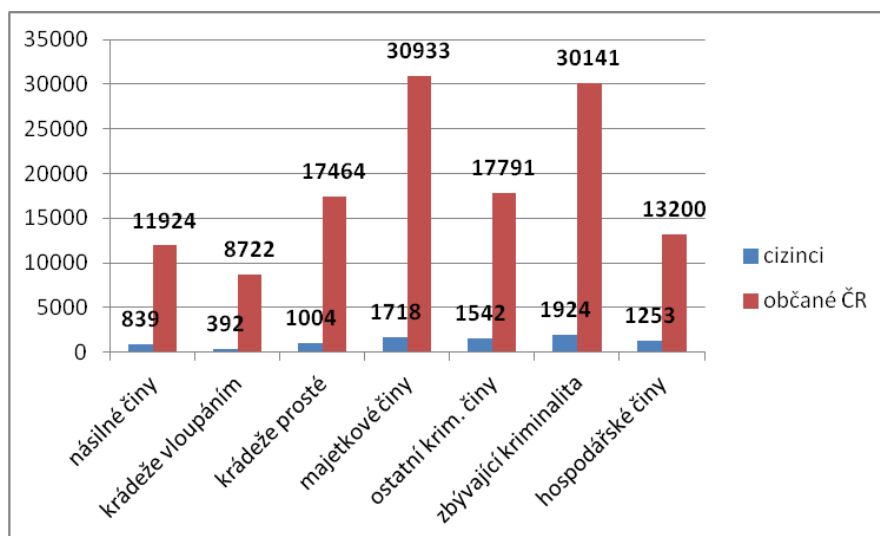
Porovnáním kriminality cizinců a občanů ČR v ČR a v Praze bylo zjištěno, že podíl cizinců na kriminalitě v celé ČR je v průměru 6,6 % a v Praze je podíl cizinců na spáchané kriminalitě v Praze v průměru 15 %, i když počet trestných činů každý rok se odlišuje, avšak počet trestných činů cizinců přímo úměrně buď klesá, nebo stoupá dle celkové kriminality. Stejně tomu je i u občanů ČR. Občané ČR se na celkové kriminalitě v ČR průměrně podílejí 94 % a v Praze 86 %, ačkoli se nám dle grafů může zdát, že kriminalita cizinců či občanů ČR se snižuje, ale jde o to, že se snižuje celková kriminalita v ČR. Celková kriminalita občanů ČR a cizinců klesá, avšak podíl na ní mají cizinci a občané ČR stále stejný.

8.1.1.3 Kriminalita cizinců versus občanů ČR – dle jednotlivých trestných činů v celé ČR

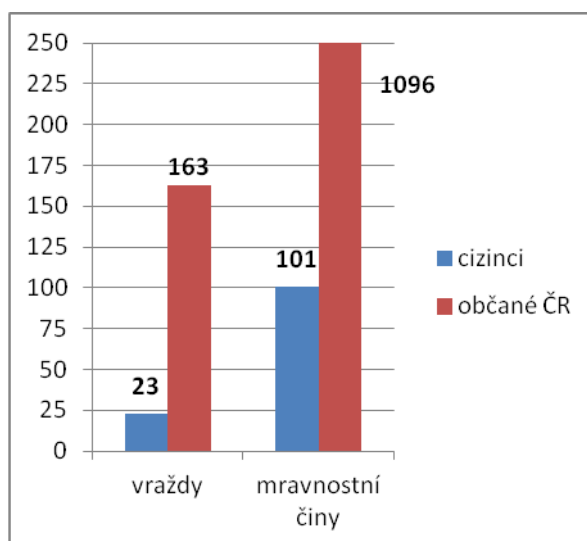
Z důvodu velké rozsáhlosti, bylo vybráno 9 nejčastějších trestných činů, na kterých bude názorně vidět četnost jejich páchaní jak občany ČR, tak samotnými cizinci. Můžeme si všimnout, že cizinci se nejvíce zaměřují na trestné činy majetkové, na kterých se podílí 5 %. Na násilných činech se cizinci podílí 7 %, na ostatních kriminálních činech, mezi které patří hlavně maření úředního rozhodnutí a vykázání, a dále mravnostních trestných činů, se cizinci podílí 8 %, na hospodářské kriminalitě téměř 9 %. Na vraždách se cizinci podílí až 12 %.

Občané ČR se v trestné činnosti zaměřují převážně na majetkové činy a na zbývající kriminalitě, která zahrnuje činy jako Veškeré dopravní nehody-úmyslné i z nedbalosti, ublížení na zdraví z nedbalosti, týrání zvířat, ohrožení pod vlivem návykové látky a opilství, zanedbání povinné výživy apod., se celkem podílí 94 %. Podíl na celkové kriminalitě činí 54 %.

Graf 14: Podíl cizinců a občanů ČR na jednotlivých trestných činech v celé ČR v roce 2010⁷⁴

Graf 15: Podíl cizinců a občanů ČR na vraždách a mravnostních činech v celé ČR v roce 2010⁷⁵

⁷⁴ Informace poskytla Policie České republiky – KŘP hl. m. Prahy - Oddělení statistiky a Centrály informatiky a analytických procesů služby kriminální policie a vyšetřování.

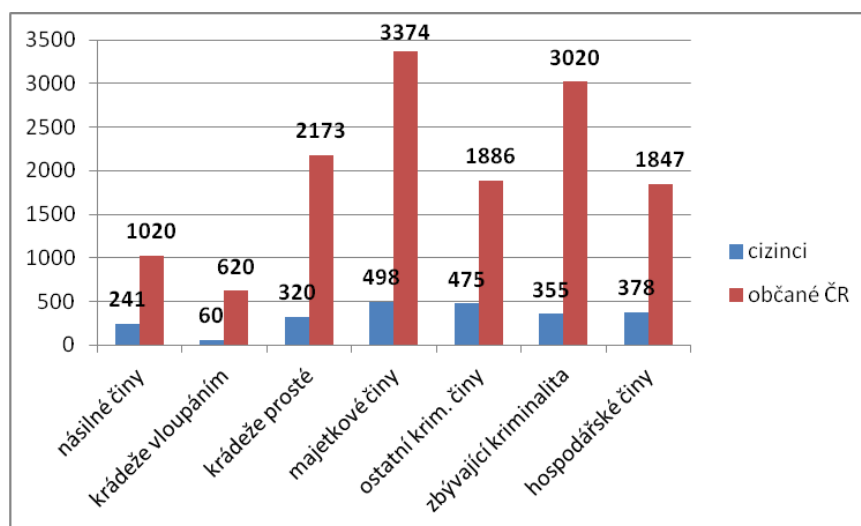
⁷⁵ Informace poskytla Policie České republiky – KŘP hl. m. Prahy - Oddělení statistiky a Centrály informatiky a analytických procesů služby kriminální policie a vyšetřování.

8.1.1.4 Kriminalita cizinců versus občanů ČR – dle jednotlivých trestných činů v Praze

V roce 2010 celková kriminalita v celé ČR dosahovala 112477 a v Praze se stalo 13205 trestných činů, což znamená skoro 12 %. Cizinci se v Praze na kriminalitě podílí 15 %. Jedná se převážně o majetkové činy, na kterých se podílí 13 %, hospodářské činy – 17 %, na mravnostních činech – 15 %, zbývající kriminalitě – 11 %. Na ostatní krim. činy připadá 20 % a na vraždy 22 %.

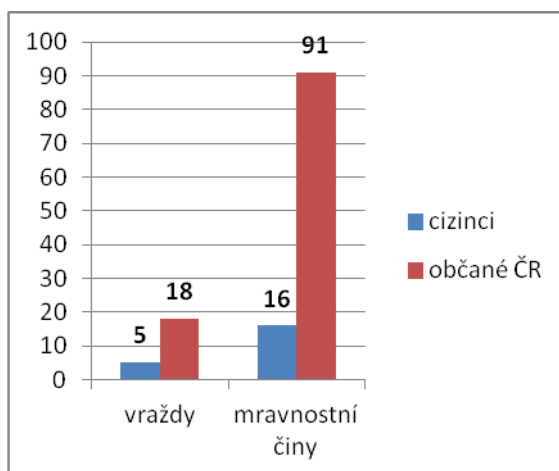
Občané ČR nejvíce páchají majetkové činy, a to 87 %, dále se podílí na zbývající kriminalitě, a to 90 %, na mravnostních činech 85 %. Občané ČR se na kriminalitě v Praze podílí 85 %, což je 10 % z celkové kriminality v ČR.

Graf 16: Podíl cizinců a občanů ČR na jednotlivých trestných činech v Praze v roce 2010⁷⁶

⁷⁶ Informace poskytla Policie České republiky – KŘP hl. m. Prahy - Oddělení statistiky a Centrály informatiky a analytických procesů služby kriminální policie a vyšetřování.

Graf 17: Podíl cizinců a občanů ČR na vraždách a mravnostních činech v Praze v roce 2010⁷⁷

Touto podkapitolou jsem se zaměřila na detailnější pohled na trestné činy páchané cizinci a občany v ČR a jak se v roce 2010 odlišoval jejich poměr v celé ČR a jak v Praze. Cizinci se nejvíce specializovali na trestné činy zbývající (ohrožení pod vlivem návykové látky, zanedbání povinné výživy...), na majetkovou trestnou činnost a ostatní kriminální činnost (maření výkonu rozhodnutí a vykázání, výtržnictví, nedovolená výroba a distribuce psychotropních látek a jedů,...) a v Praze se nejvíce specializují na majetkovou trestnou činnost (sem patří hlavně poškozování cizí věci, podvod a zpronevěra), dále ostatní kriminalitu a hospodářskou trestnou činnost (jako je hlavně zpronevěra, podvod, neoprávněné držení platební karty, úplatkářství-podplácení, porušování práv k ochranné známce, úvěrový podvod,...). Občané ČR se obecně v kriminální oblasti specializují na majetkovou trestnou činnost (především podvod a poškozování cizí věci), zbývající kriminalitu (zanedbání povinné výživy, ohrožení pod vlivem návykové látky a alkoholu, dopravní nehody-silniční) a ostatní kriminalitu (maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, nedovolená výroba a distribuce psych. látek a jedů). V Praze se občané ČR dopouštějí stejně tak jako v celé ČR nejvíce majetkové trestné činnosti, zbývající kriminality a ostatních trestných činů.

Dá se říci, že kriminalita občanů ČR co do jednotlivých trestných činů se v Praze a ve zbytku ČR příliš neliší, na rozdíl od kriminality cizinců. Ti v Praze dávají přednost majetkové trestné činnosti a ostatní kriminalitě, na rozdíl od zbytku ČR, kde se cizinci

⁷⁷ Informace poskytla Policie České republiky – KŘP hl. m. Prahy - Oddělení statistiky a Centrály informatiky a analytických procesů služby kriminální policie a vyšetřování.

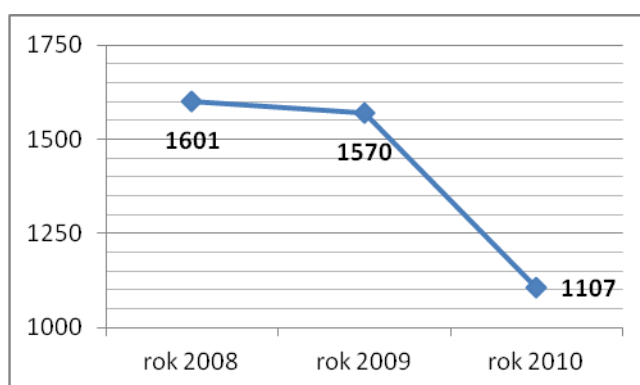
spíše dopouštějí zbývající kriminality, a až poté majetkové. Značnou roli zde hrají i příležitosti pro majetkovou trestnou činnost, které se v Praze nabízí.

8.1.1.5 Kriminalita cizích státních příslušníků - dle národnosti

Z důvodu evidence cizích státních příslušníků jak ze strany jejich výskytu, tak i ze strany jejich páchaní kriminality jsou na pomyslném vrcholu státní příslušníci zemí Ukrajina, Slovensko a Vietnam. Proto jsem se níže zaměřila právě na tyto státní příslušníky vyskytující se na území a jejich kriminalitu.

Jak již jsem zmiňovala v podkapitole 6.5. Výskyt a procentuální zastoupení cizinců v ČR, imigrace Ukrajinců na území ČR značně narůstá. V roce 2008 byl počet evidovaných Ukrajinců 131921 a kriminalita tohoto obyvatelstva v témže roce dosahovala počtu 1601, což znamená 1,2 %, v roce 2009 tento počet stagnoval na hodnotě 1,2 % a v roce 2010 se počet snížil na hodnotu 0,9 %. Nelze tedy s přesvědčením jednoznačně říci, že s nárůstem počtu ukrajinských imigrantů roste jejich trestná činnost na území ČR. Z údajů nám vyplývá, že vlastně každý 116. Ukrajinec v ČR spáchá trestnou činnost. Na druhou stranu, když si vezmeme, že celková kriminalita v roce 2010 byla 112447, kriminalita Ukrajinců na ni přispěla průměrně 1 %.

Graf 18: Kriminalita-Ukrajinci, vývoj rok 2008-2010⁷⁸

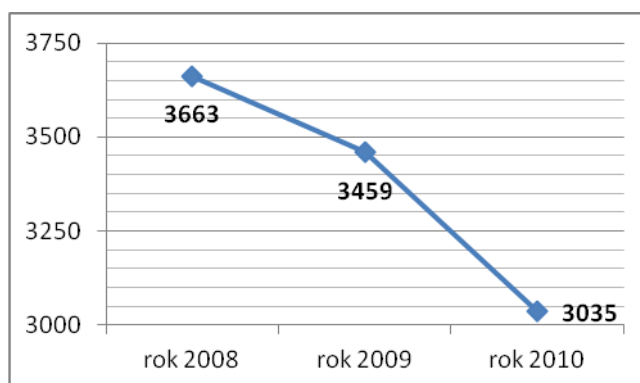

Co se týče příslušníků Slovenské republiky, v roce 2008 bylo na našem území evidováno 76034 slovenských občanů a jejich kriminalita dosahovala, jak nám již

⁷⁸ Informace poskytl Policie České republiky – KŘP hl. m. Prahy - Oddělení statistiky.

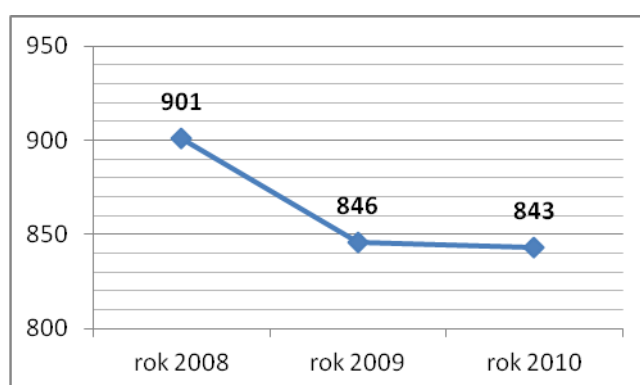
naznačuje graf 19: Kriminalita-Slováci, vývoj rok 2008-2010, 3663 trestných činů, což znamená, že 4,8 % ze Slováků se na našem území dopouští trestných činů. Z údajů za tyto tři roky nám vyplývá, že v průměru každý 24. Slovák na území ČR spáchá trestnou činnost. Když vezmeme celkovou trestnou činnost v ČR v roce 2010, zjistíme, že Slováci na ni přispěli 2,6 %.

Graf 19: Kriminalita-Slováci, vývoj rok 2008-2010⁷⁹

Občanů vietnamské národnosti bylo v roce 2008 v ČR evidováno 60931 a jejich kriminalita dosáhla počtu 901, což znamená, že 1,5 % z Vietnamců žijících na území ČR se dopouští trestných činů. V roce 2009 tento údaj poklesl na hodnotu 1,4 % a v roce 2010 stagnuje na hodnotě 1,4 %. Z údajů za tyto tři roky nám vyplývá, že každý 72. Vietnamec spáchá trestnou činnost v ČR a na celkové kriminalitě v ČR se Vietnamci podílejí 2,7 %.

Graf 20: Kriminalita-Vietnamci, vývoj rok 2008-2010⁸⁰

⁷⁹ Informace poskytla Policie České republiky – KŘP hl. m. Prahy - Oddělení statistiky.

⁸⁰ Informace poskytla Policie České republiky – KŘP hl. m. Prahy - Oddělení statistiky.

Podkapitola kriminalita cizinců z hlediska jejich národnosti nám poukázala na to, že nejpočetnější národnostní menšinou v ČR jsou Ukrajinci, kteří ač jsou svým zastoupením nejpočetnější, svou trestnou činností se podílejí průměrně 1 % na celkové kriminalitě v ČR a 15 % na kriminalitě cizinců.

Další početnou národnostní menšinou jsou Slováci, kteří se podíleli na celkové kriminalitě v ČR 2,6 % a na kriminalitě cizinců 41 %. Velkou národnostní menšinou jsou v ČR i Vietnamci, kteří se svou kriminalitou podíleli 2,7 % na celkové kriminalitě v ČR a 12 % na kriminalitě cizinců.

8.2 Kriminalita páchaná příslušníky PČR

Kriminalita policistů tvoří z kriminologického hlediska v celkovém počtu registrované kriminality relativně nepatrnou část, ovšem s ohledem na specifické postavení tohoto druhu úředních osob je nežádoucí, a proto přitahuje velkou pozornost nejen samotné veřejnosti, ale i médií, i za té skutečnosti, že tento druh kriminality je charakteristický svou vysokou latencí. Z nejobecnějšího hlediska můžeme rozdělit TČ páchané policisty dle charakteru na TČ spáchané v době služby a TČ spáchané mimo službu, TČ proti pořádku ve věcech veřejných nebo TČ bez ohledu na to, o jaký TČ se jedná a kdy byl spáchán. O kriminalitě policistů můžeme říci, že jde o velmi nežádoucí společensky nebezpečný jev již vzhledem k policistům jako pachatelům – jedná se o úřední osoby, nebo vzhledem k následkům, které ve společnosti zanechají. Kriminalita příslušníků PČR vede k negativnímu názoru veřejnosti na chování a jednání policistů, což má následek zmenšení důvěry občanů k PČR, ale i snížení autority. Tímto je zhoršena dobrá pověst policejního sboru, neboť občané vnímají policisty jako ty, co jsou zkorumpovaní a porušující právní předpisy.

Postavení policisty ve společnosti je velmi specifické, neboť své osobní zájmy musí přizpůsobit zájmům výkonu služby. Být policistou nemá být povolání, nýbrž poslání, a pokud to někdo tak nevnímá, těžko poté bude dodržovat etický kodex policie, či dokonce bude připraven, jak již odpřísáhl ve služební přísaze, v krajním případě obětovat i vlastní život. Bohužel se stává, že v řadách policistů se najdou i tací, kteří svým jednáním rozhodně nepřispívají k větší důvěře k policii, a i když se v některých případech jedná pouze o ojedinělé selhání policisty, zkazí to dobrou pověst celému

policejnímu sboru. Policisté jsou vnímáni jako policisté i ve svých soukromých životech, a proto by si vždy měli řádně uvědomovat své chování a jednání, kterým stále reprezentují bezpečnostní sbor, jak je uvedeno v etickém kodexu policie.

Vzhledem k tomu, že kriminalita policistů je, jak jsem již výše zmínila, latentní problematikou, je velmi složité, ba nemožné vyslovit obecný závěr o celkovém objemu kriminality policistů, i co se týká její struktury. Latence kriminality je důsledkem i toho, že pachatelé z řad policistů se umí orientovat v policejním prostředí, ale i v metodách, které používá Inspekce ministerstva vnitra (dále jen „IMV“), v jejichž řadách se také vyskytují pochybnosti v jejich činnostech. Naše česká historie si pamatuje případy policistů, které spojovala kolegiální náklonnost, i co se týkalo náklonnosti vůči pachatelům ze svých řad, kdy následovala snaha věci zlehčovat a utajovat namísto toho, aby se řešily. V dnešní době se kolegiálnost začíná pomalu vytrácet a každý se stará hlavně o sebe. Jak jsem již uvedla, díky zmenšené důvěryhodnosti v očích veřejnosti se zvyšuje se ochota lidí oznamovat veškerá pochybení policistů. Ta mají dokonce někdy zaznamenaná na nějakém nahrávacím zařízení – jako důkazní prostředek, které neváhají zaslat na IMV k prošetření. Ale pak je tu ještě druhý typ veřejnosti, který pochybení policistů nenahlásí, neboť nevěří v řádné prošetření, anebo má obavu z možných negativních následků.

Vzhledem ke všemu shora uvedenému je v zájmu policie, veřejnosti i masových médií trestnou činnost preventivně omezovat a bránit v jejím páchání.

V TZ jsou uvedeny trestné činy, jež může spáchat úřední osoba v souvislosti s výkonem svěřené pravomoci. Pro úplnost a přehlednost je zde uvádím:

- zločin dle § 149 odst. 2 písm. a) – mučení a jiné nelidské a kruté zacházení,
- přečin dle § 182 odst. 4 písm. a) – porušování tajemství dopravovaných zpráv,
- přečin dle § 257 odst. 2 písm. b), odst. 3 písm. b) – pletichy při zadávání veřejné zakázky a při veřejné soutěži,
- zločin dle § 258 odst. 3 písm. b) – pletichy při veřejné dražbě,
- přečin dle § 329 odst. 1 – zneužití pravomoci úřední osoby,
- zločin dle § 329 odst. 2, 3 - zneužití pravomoci úřední osoby,
- přečin dle § 330 – maření úkolu úřední osoby z nedbalosti,
- zločin dle § 331 odst. 3 písm. b), odst. 4 písm. b) – přijetí úplatku,

- přečin dle § 338 odst. 2 písm. b) – osvobození vězně.

Jde především o Hlavu X TZ, kde jsou systematicky uvedeny trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných, chránící zejména společenské vztahy a zájmy nezbytné k výkonu funkcí demokratického státu v zájmu veřejnosti. Tyto trestné činy přímo nebo nepřímo ohrožují řádnou činnost orgánů státu, územní samosprávy a jiných orgánů veřejné moci či jinak ohrožující pořádek ve veřejných věcech.

8.2.1 Kriminalita páchaná příslušníky PČR – analýza statistických údajů

TČ jsou závažné jak svým obsahem svých skutků, tak i morálním dopadem. Toto zvláště platí u pachatelů, které zařazujeme do řad policistů, kde se může jednat o TČ nedbalostního charakteru, stejně tak i o závažné úmyslné TČ s vysokou společenskou nebezpečností.

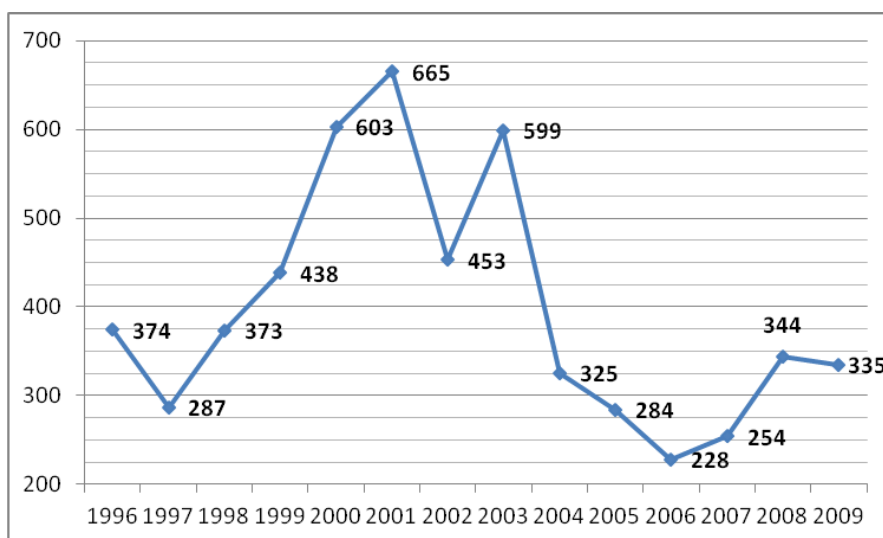
TČ spáchané touto řadou úředních osob jsou brány jako závažný jev již z toho důvodu, že jsou silně negativně vnímány a pocítovány veřejností, což poté vytváří negativní obraz policie, který velmi výrazným způsobem ubírá na její autoritě.

V následujícím grafu 20 můžeme shlédnout počty TČ příslušníků Policie ČR od roku 1996 do roku 2009. V roce 2009 bylo celkově 42325 policistů. V téže roce dosahovala celková kriminalita 123234 a z toho bylo 335 TČ spáchano policisty, to znamená 0,27 % a každý 127. policista dle statistiky by teoreticky vycházel jako pachatel TČ.

Nejvyšších hodnot trestná činnost u policistů dosahovala v roce 2001, kdy bylo odhaleno 665 TČ, nejnižšího počtu odhalení TČ bylo dosaženo v roce 2006, a to 228 TČ z celkové kriminality 122753, to znamená 0,19 % a každý 198. policista dle statistiky by teoreticky vycházel jako pachatel TČ.

Můžeme si všimnout, že křivka znázorňující objasněnost TČ u příslušníků policie se pohybuje v rámci těchto čtrnácti let značně nerovnoměrně. Při vyhodnocování jakýchkoliv závěrů musíme brát v úvahu, že počet policistů se stále velmi mění, trestný čin není vždy odhalen v roce, ve kterém byl spáchán a dále je vždy velké procento latentní kriminality, kterou nemůžeme zjistit, a proto budou naše statistiky vždy jen orientační.

Graf 21: Počet objasněných trestných činů příslušníků Policie České republiky v letech 1996 - 2009⁸¹

8.2.1.1 Kriminalita páchaná příslušníky PČR – dle jednotlivých trestných činů

Policejní prezidium ČR – Úřad vnitřní kontroly zveřejňuje Vyhodnocení činnosti kontrolních útvarů Policie České republiky za určité období. Taktéž i MV ČR – IMV zveřejňuje tzv. Zprávu o činnosti IMV a o trestné činnosti policistů za určitý rok. Za pomoci těchto zveřejněných informací můžeme níže shlédnout druh trestných činností, které u Policie ČR převládají od roku 1996 do roku 2009. Červenou barvou je vždy zvýrazněn počet TČ, který byl ve sledovaných letech nejvyšší. Nejčastější TČ je Zneužívání pravomoci veřejného činitele dle §158. Jde o TČ, který je velmi obsáhlý a nemusí se zde vždy jednat o TČ spáchaný úmyslně, může k němu dojít i z nedbalosti. Největšího počtu odhaleného TČ tohoto druhu bylo dosaženo v roce 2001 a šlo o 244 TČ, z celkového počtu 665 TČ spáchaných policisty v roce 2001, což činí 37 %. Dalším TČ, který byl v roce 2001 spáchán celkově 98 krát, byl Pojistný podvod, zde se jednalo o 15 % z kriminality spáchané policisty ČR.

V roce 2009 byly nejčastější TČ v řadách policistů ČR Zneužívání pravomoci veřejného činitele, a to celkem 95 krát, spáchané (nedbalostní) silniční dopravní nehody celkem 46 krát a pojistný podvod, a to celkem 32 krát. V poslední době je velmi medializovaným TČ spáchaným policisty tzv. úplatkářství, které od roku 1996 dosáhlo nejvyššího počtu v roce 2009, ale „pouze“ 20-ti případy, což znamená 6 % z celkové

⁸¹ LÍDLOVÁ, M. Zpráva o činnosti Inspekce Policie České republiky a o trestné činnosti policistů za rok 2009. Praha: MV ČR, 2010, s. 3.

kriminality příslušníků policie ČR a 0,016 % z celkové kriminality spáchané v ČR v roce 2009. Tato čísla se sice zdají být „malá“, avšak nejsou zanedbatelná.

Tab. 1: Vybrané trestné činy příslušníků Policie České republiky⁸²

Trestná činnost	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Zneužívání pravomoci veřejného činitele §158 (vč. Hospodářské kriminality)	140	86	104	166	237	244	176
Maření úkonu veřejného činitele § 159	0	0	0	5	7	11	12
Úplatkářství §§ 160-162	10	11	10	10	14	14	4
Loupež § 234	0	1	0	1	4	4	0
Nadržování § 166	2	0	1	0	0	3	0
Neoprávněné nakládání s osobními údaji § 178	1	0	1	2	0	7	4
Podvod § 250	25	36	26	44	50	35	19
Pojistný podvod § 250a	0	0	0	12	49	98	47
Úvěrový podvod § 250b	0	0	0	0	0	2	3
Vydírání § 235	1	7	11	7	9	4	13
Týrání osoby žijící ve společném obydlí § 215a	0	1	0	0	0	1	2
Nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů § 187	0	0	11	1	26	10	3
Ohrožení pod vlivem návykových látek, opilství §§ 201, 201a	0	0	1	0	3	0	0
Zpronevěra § 248	10	7	14	10	15	13	9
Dopravní nehody silniční nedbalostní §§ 180, 184, 201, 223, 224, 201A	58	46	53	54	41	52	42
Úmyslné ublížení na zdraví §§ 221, 222	25	16	32	17	39	33	16

⁸² LÍDLOVÁ, M. *Zpráva o činnosti Inspekce Policie České republiky a o trestné činnosti policistů za rok 2009*. Praha: MV ČR, 2010, s. 5; PROCHÁZKA, M. *Zpráva o činnosti Inspekce Ministerstva vnitra a trestné činnosti policistů Policie České republiky za rok 2006*. Praha: MV ČR, 2007, s. 4; *Zpráva o činnosti inspekce ministerstva vnitra a o trestné činnosti příslušníků Policie České republiky za rok 2007*. Praha: MV ČR, 2008, s. 4; LÍDLOVÁ, M. *Zpráva o činnosti Inspekce Policie České republiky a o trestné činnosti policistů za rok 2009*. Praha: MV ČR, 2010, s. 7.

Trestná činnost	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Zneužívání pravomoci veřejného činitele §158 (vč. Hospodářské kriminality)	202	95	90	60	65	88	95
Maření úkonu veřejného činitele § 159	19	6	10	11	10	8	3
Úplatkářství §§ 160-162	15	11	10	7	12	13	20
Loupež § 234	3	12	2	1	1	2	6
Nadržování § 166	1	0	0	0	0	0	2
Neoprávněné nakládání s osobními údaji § 178	17	6	13	0	1	15	5
Podvod § 250	45	19	14	14	7	26	18
Pojistný podvod § 250a	51	22	13	8	15	38	32
Úvěrový podvod § 250b	7	2	2	11	7	20	4
Vydírání § 235	10	7	3	1	1	5	11
Týrání osoby žijící ve společném obydlí § 215a	2	0	1	1	4	1	7
Nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů § 187	7	4	1	5	5	2	4
Ohrožení pod vlivem návykových látek, opilství §§ 201, 201a	3	1	4	3	9	5	8
Zpronevěra § 248	6	7	3	3	4	6	2
Dopravní nehody silniční nedbalostní §§ 180, 184, 201, 223, 224, 201A	58	49	38	38	48	52	46
Úmyslné ublížení na zdraví §§ 221, 222	26	13	9	11	11	9	16

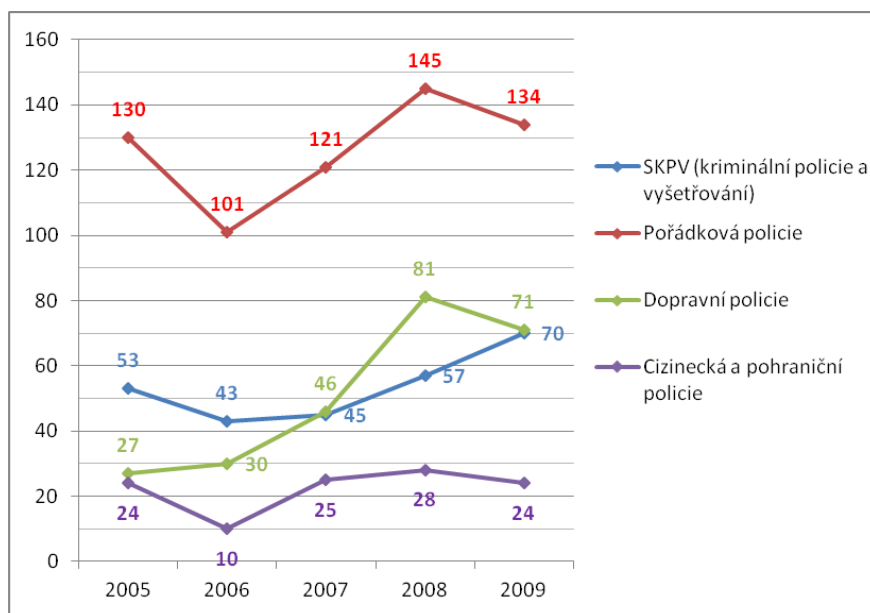
8.2.1.2 Kriminalita páchaná příslušníky PČR – dle jednotlivých služeb

S občany cizích státních příslušníků se setkává každá služba Policie ČR, avšak nejvíce s nimi přijde do kontaktu služba cizinecké policie. Služba cizinecké policie je průměrně na čtvrtém místě, co se týká páchaní TČ. V roce 2009 bylo odhaleno 24 TČ spáchaných příslušníky služby cizinecké policie, což znamená 7,2 % z kriminality spáchané příslušníky policie ČR.

V roce 2009 se na celkovém počtu 335 TČ spáchaných policisty podílela nejvíce služba pořádkové policie, a to 134 TČ, 71 TČ služba dopravní policie, 70 TČ služba kriminální policie a vyšetřování a 21 TČ služba cizinecké a pohraniční policie. Za těchto pět let, i když hodnoty mírně kolísají, lze zpozorovat, že až na TČ příslušníků zařazených u dopravní policie, u které se hodnoty zvýšily, zůstává každá služba v podobném rozmezí hodnot.

Graf 22: Policisté jako pachatelé trestných činů a počty spáchaných skutků v členění podle jednotlivých služeb⁸³

⁸³ LÍDLOVÁ, M. Zpráva o činnosti Inspekce Policie České republiky a o trestné činnosti policistů za rok 2009. Praha: MV ČR, 2010, s. 6; Zpráva o činnosti inspekce ministerstva vnitra a o trestné činnosti příslušníků Policie České republiky za rok 2007. Praha: MV ČR, 2008, s. 3.

ZÁVĚR

V bakalářské práci bylo prvotně vymezeno základní pojmosloví, které souvisí s danou problematikou. Poté jsem se okrajově zabývala lidskými právy a svobodami s odkazem na jejich historii a jejich oporu v různých zákonech a mezinárodních smlouvách.

Přiblížila jsem zákonné odlišnosti mezi občany ČR a občany cizích státních příslušníků, a to s odkazem na jejich práva, ale především povinnosti spočívající především v legálním pobytu a zdravotním pojištění a dále legitimitu zásahu Policie ČR do jejich práv a svobod, kterou především představuje omezení osobní svobody, neboť právě v tomto policejním úkonu může docházet k největšímu pochybení a neprofesionálnímu chování ze strany příslušníků Policie ČR. V této části práce jsem se odkazovala nejen na české zákony, ale i Mezinárodní pakty, Úmluvy, protokoly a listiny, které Policii ČR poskytují legitimitu pro její jednání a chování.

Velkou pozornost jsem ve své práci kladla na statistické údaje, které mi byly vodítkem pro znázornění skutečného stavu v rámci určitých aspektů. Statistické údaje jsem sbírala z vydaných publikací a informací zpřístupněných Českým statistickým úřadem, zveřejněnými zprávami o činnosti MV, IMV Policie ČR, oddělení statistik Policie České republiky, z Centrály informatiky a analytických procesů služby kriminální policie a vyšetřování atd.

Kriminalita příslušníků Policie ČR, ve které především spatřujeme trestné chování v podobě spáchaných TČ těchto příslušníků ozbrojených sborů, znamená nepochybně velký problém pro celou společnost. Jde totiž o situaci, kdy v roli pachatele takového specifického a závažného skutku stojí policista, ten, jenž by měl pomáhat a chránit bezpečnost osob, nikoliv se podílet na ohrožování této bezpečnosti. Znakem těchto „specifických“ TČ je obrovská latence, která je specifická svou důkazní obtížností. Policisté v roli pachatelů TČ se dobře orientují v policejním prostředí, mají znalost o vyšetřovacích postupech a zároveň zde existuje kolegiální náklonnost vedoucí k nezákonnému jednání či přehlížení svých kolegů jakožto pachatelů TČ. Podobné je to občas i ze strany veřejnosti, protože ta získává dojem, že proti TČ tohoto druhu nic nezmuže a je skeptická k vyšetřování tohoto druhu TČ. Všechny tyto aspekty se poté odrážejí na vztahu veřejnosti k Policii ČR, neboť tento vztah je silně ovlivňován prezentováním policejní činnosti.

K předcházení páchaní tohoto druhu trestné činnosti, kdy na straně pachatelů

stojí policisté, slouží preventivní prostředky. Za primární preventivní prostředky lze zejména považovat např. zvýšení požadavků při přijímacím řízení nováčků a jejich propracovanost a profesionalitu. Do sekundární prevence, spočívající ve ztížení páchaní TČ policistů, lze zařadit zvýšenou kontrolu policistů při výkonu jejich pracovní funkce. Kontrola je prováděna nejen IMV, ale též Odbor vnitřní kontroly a lze sem zařadit i vnější kontrolu, představující možnost samotných občanů podat na postup či přístup policisty stížnost, popř. trestní oznámení.

Dle statistických údajů je na našem území v průměru okolo 7000 registrovaných cizinců, přičemž nejpočetnější složku zde tvoří cizinci ze Slovenska (41 %), z Ukrajiny (15 %) a z Vietnamu (12 %). Celkově cizinci na kriminalitě v ČR přispívají 6,6 % – zde musíme brát v úvahu, že trestnou činnost mohli spáchat i cizinci, kteří jsou na našem území nelegálně, a tudíž nejsou započtení do celkového počtu cizinců a poté mohou být další údaje z tohoto vyvozené značně zkreslené. Mnoho cizinců si stěžuje na nezákonné a nelidské zacházení s jejich osobami, avšak žádná Zpráva IMV či jiná interní data nenavštědčují, že by k takovým jevům docházelo, a to především ještě u cizinců. Je možné, že někteří cizinci mohou mít nemilé vzpomínky na Policii ČR, zvláště když se dopouštěli na našem území trestné činnosti, kterou zkombinovali např. s nelegálním pobytem a zfalšováním dokladů, avšak nepředpokládám, že by došlo k jiným, než zákonným postupům či postupům, které by se odlišovaly od postupů používaných proti občanům ČR. Statistické výsledky nám ukazují fakt, že nejčastějším TČ u příslušníků Policie ČR je zneužívání pravomoci veřejného činitele, avšak tento TČ je tak rozmanitý, že z něho nelze vyvodit nějaké přesné výsledky. Každopádně si i ze své profesní zkušenosti myslím, že rozdíl týkající se našeho postupu vůči jejich osobám se mezi občany ČR a cizinci nedělá. Což potvrzují či vyvrací hypotézy objasněné v této práci. Hypotéza 1 potvrzuje, že kriminalita cizích státních příslušníků páchaná na území ČR ovlivňuje celkovou kriminalitu na území ČR, hypotéza 2 vyvrací tvrzení, že při zásahu do práv a svobod cizinců příslušníci PČR nedodrží zákonné standardy a normy, dbají na to, aby při zákroku nenarušili práva a svobody cizinců.

Bohužel z oficiálních statistik se dají vysledovat pouze takové případy, které jsou registrované a určitým způsobem zdokumentované. Následný nárůst nebo pokles kriminality, ať cizinců nebo policistů, nemusí přímo znamenat, že se trestné činnosti vyskytuje méně nebo více, nýbrž toto může být důsledkem latentní kriminality. Tudíž nízká úroveň za některé období nemusí nutně znamenat menší páchaní trestné činnosti, ale může znamenat určitou nemožnost jejího odhalení. Z tohoto vyplývá, že počet

registrované (odhalené) kriminality je pouze zlomkem skutečné, spáchané kriminality.

Latentní kriminalita je problémem nejen ve statistických údajích, ale také latence kriminality, která vzniká poškozenými lidmi, kteří trestnou činnost nenahlásí. I toto může být důvod, proč si cizinci stěžují na diskriminační přístup k jejich osobám, avšak k nahlášení tohoto postupu nedojde, neboť jsou nejspíše skeptičtí k policejnímu přístupu a jeho vyšetřování, a proto to již v této fázi vzdají.

V předložené práci bylo pracováno převážně se statistickými údaji, na jejichž základě byly vytvářeny různé závěry a hypotézy, které byly propojovány s jinými fakty. Na základě této práce se statistickými údaji, jež byly podloženy i určitou částí praxe, byla nastíněna „skutečná“ situace z pohledu registrovaných informací. Co se týče pozdějšího případného rozšiřování této práce, navrhovala bych, aby tato práce, vycházející převážně z daných faktů, byla obohacena nějakým druhem výzkumných metod, aby se buď potvrdila, nebo vyvrátila registrovaná data, závěry a hypotézy a tím se případně dalo poukázat na vysokou míru latence.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. BAMBASOVÁ, K. *Vyhodnocení činnosti kontrolních útvarů Policie České republiky v roce 2010*. Praha : Policejní prezidium ČR. Úřad vnitřní kontroly, 2011, 28 s.
2. BOBEK, M., BOUČKOVÁ, P., KÜHN, Z. *Rovnost a diskriminace*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2007. 472 s. ISBN 978-80-7179-584.
3. BOHÁČKOVÁ, R. *Dějiny právního myšlení*. Brno : Masarykova univerzita, 1994, 144 s. ISBN 80-210-1028-2.
4. CEJP, M. a kol., *Obrana proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti*. Praha : KUFR s.r.o., 2009. 219 s. ISBN 978-80-7338-078-6.
5. *Cizinci v České republice 2006*. Praha : Český statistický úřad, 2006. 241 s. ISBN 80-250-1263-8.
6. *Cizinci v České republice 2008*. Praha : Český statistický úřad, 2008. 245 s.
7. *Cizinci v České republice 2010*. Praha : Scientia, 2010. 246 s. ISBN 978-80-250-2039-5.
8. ČAPEK, J. *Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, II. Část – Protokoly*. 1. vyd., Praha : Linde, 2010. 192 s. ISBN 978-80-7201-804-8.
9. FILIP, J., SVATOŇ, J., ZIMEK, J. *Základy státovědy*, 4. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2006, 399 s. ISBN 978-80-210-4057-1.
10. FLEGL, V. *Listina základních práv a svobod v aplikační praxi ČR*, 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 1997. 256 s. ISBN 80-7179-149-0.
11. FRIŠTENSKÁ, H., DLUHOŠOVÁ, H. *Průvodce pro cizince*. Praha : Slovo 21, 2004, 75 s.

12. HARRIS, D. J., O'BOYLE, M. , WARBRICK, C. *Law Of The European Convention On Human Rights*. London : Oxford University Press, 2009. 902 s. ISBN 978-0406905949.
13. HEJDA, J. *Kriminologické, trestně právní a kriminalistické aspekty drogového problému v ČR a jeho řešení*. 1. vyd., Jindřichův Hradec : RAIN, 2000, 147 s. ISBN 80-245-0080-9.
14. HORZINKOVÁ, Eva., ČECHMÁNEK, Břetislav.: *Zákon o Policii České republiky a související předpisy*, 1. Vyd., Praha : Eurounion, s.r.o. 1999, 204 s. ISBN 80-85858-82-7.
15. *Informační publikace pro cizince Česká republika*. Praha : Vydavatelství KUFR s.r.o., 2009, 95 s. ISBN 978-80-254-5998-0.
16. KOMÁRKOVÁ, B. *Původ a význam lidských práv*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1990, 234 s. ISBN 80-04-25384-9.
17. *Komunikace s cizinci při poskytování zdravotní péče a respektování jejich transkulturní/multikulturní odlišnosti v rámci českého právního řádu : Implementace multikulturního přístupu do výuky ošetrovatelství*. Ostrava : Repronis Ostrava, 2003, 120 s. ISBN 80-7042-344-7.
18. KRCHOVÁ, A. *Jeden rok v nové zemi*. Havlíčkův Brod : Evropská kontaktní skupina v České republice, 2010, 160 s. ISBN 978-80-904452-2-2.
19. LÍDLOVÁ, M. *Zpráva o činnosti Inspekce Policie České republiky a o trestné činnosti policistů za rok 2009*. Praha : MV ČR, 2010. 9 s.
20. MADAR, Z. *Slovník českého práva – I. a II. díl*. Praha : Linde Praha, a. s., 2002. 1847 s. ISBN 80-7201-377-7.
21. MATES, Pavel, a kol. *Policejní právo. Právní předpisy s komentářem*. Praha : Linde, s.r.o. 2007, 368 s. ISBN 80-7201-590-7.

22. MIKULE, V., SLÁDEČEK, V. *Ústava České republiky, komentář*. Praha : C. H. Beck, 2007. 960 s. ISBN 978-80-7179-869-9.
23. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Právní předpisy a mezivládní dohody upravující zaměstnávání cizinců na území České republiky*. Praha : JAN, 2000. 68 s. ISBN 80-85529-71-8.
24. MUŽÍK, J. IN PAVLÍČEK, V. a kol. *Občanská a lidská práva*. Praha : Aleko Praha, 1991, 80-85341-28-1.
25. *Právní předpisy a mezivládní dohody upravující zaměstnávání cizinců na území České republiky*. Praha : Nakladatelství JAN, 2000, 66 s. ISBN 80-85529-71-8.
26. PROCHÁZKA, M. *Zpráva o činnosti Inspekce Ministerstva vnitra a trestné činnosti policistů Policie České republiky za rok 2006*. Praha : MV ČR, 2007. 9 s.
27. SVATOŠ, R. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010, 174 s. ISBN 978-80-86708-21-8.
28. *Trestní zákon, Trestní řád, Přestupky*. Praha : C.H.Beck, 2010. 558 s. ISBN 978-80-7400-239-7.
29. VANGELI, BENEDIKT, *Zákon o policii české republiky: komentář / Benedikt Vangeli*, 1. vyd., Praha : C. H. Beck, 2009. 442 s. ISBN 978-80-7400-142-0.
30. VLČKOVÁ, A., *Zákon o pobytu cizinců na území České republiky*. Praha : Eurounion Praha s.r.o., 2003. 416 s. ISBN 80-7317-024-8.
31. *Zpráva o činnosti inspekce ministerstva vnitra a o trestné činnosti příslušníků Policie České republiky za rok 2007*. Praha : MV ČR, 2008, 5 s.

Časopis:

FRYŠTÁK, M. Kodex policejní etiky. *Kriminalistika*, Praha : Magnet-Press. 2004. Číslo 37. Rozsah 1 [1. 12. 2011]. ISSN 1210-9150.

JANOUS, V. Policii ovládla panika. Vnitro chce škrtat. *Jindřichohradecký deník*. Události. České Budějovice : Vltava-Labe-Press. 3. Listopadu 2011. Číslo 257. Rozsah str. 1 [3. 11. 2011]. ISSN 1802-081X. Dostupné z http://jindrichohradecky.denik.cz/z_domova/policii-ovladla-panika-vnitro-chce-skrtat20111102.html.

Elektronické zdroje:

1. *Informace pro cizince* [online]. 2011 [cit. 2011-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/index.html>.
2. *Krátkodobé vízum* [online]. 2011 [cit. 2011-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/kratkodobe_vizum/index.html>.
3. *Počet cizinců v ČR* [online]. 2011 [cit. 2011-11-25]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_pocet_cizincu>.
4. *Pobyt na území ČR* [online]. 2011 [cit. 2011-12-01]. Dostupné z WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/696/_s.155/9713?ks=1263>.
5. *Vízum k pobytu do 90 dnů (krátkodobé)* [online]. 2010 [cit. 2011-10-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/vizum-k-pobytu-do-90-dnu-kratkodobe.aspx>>.

SEZNAM ZKRATEK:

IMV: Inspekce Ministerstva vnitra

PČR: Policie České republiky

TČ: Trestný čin

TZ: Trestní zákon

SEZNAM GRAFŮ A TABULEK

Grafy :

Graf 1: Zastoupení cizinců v ČR k roku 2010

Graf 2: Počet cizinců na území ČR od r. 2001 do 2010

Graf 3: Zastoupení příslušníků Policie České republiky

Graf 4: Přehled posouzených petic od roku 1997 do roku 2010

Graf 5: Počet vyřízených stížností

Graf 6: Oprávněnost stížností v procentech

Graf 7: Procentuální podíl stížností na nevhodné jednání a chování policistů

Graf 8: Procentuální podíl stížností na činnost cizinecké policie

Graf 9: Trestně stíhaní cizí státní příslušníci na území ČR (1.1.2010 – 31.12.2010)

Graf 10: Kriminalita cizinců v celé ČR

Graf 11: Kriminalita občanů ČR v celé ČR

Graf 12: Kriminalita cizinců v Praze

Graf 13: Kriminalita občanů ČR v Praze

Graf 14: Podíl cizinců a občanů ČR na jednotlivých trestných činech v celé ČR v roce 2010

Graf 15: Podíl cizinců a občanů ČR na vraždách a mravnostních činech v celé ČR v roce 2010

Graf 16: Podíl cizinců a občanů ČR na jednotlivých trestných činech v Praze v roce 2010

Graf 17: Podíl cizinců a občanů ČR na vraždách a mravnostních činech v Praze v roce 2010

Graf 18: Kriminalita-Ukrajinci, vývoj rok 2008-2010

Graf 19: Kriminalita-Slováci, vývoj rok 2008-2010

Graf 20: Kriminalita-Vietnamci, vývoj rok 2008-2010

Graf 21: Počet objasněných trestných činů příslušníků Policie České republiky v letech 1996 – 2009

Graf 22: Policisté jako pachatelé trestných činů a počty spáchaných skutků v členění podle jednotlivých služeb

Tabulky:

Tab. 1: Vybrané trestné činy příslušníků Policie České republiky

Tab. 2: Počet cizinců na území ČR od r. 2001 do 2010

PŘÍLOHY:

Tab. 2: Počet cizinců na území ČR od r. 2001 do 2010⁸⁴

	Ukrajina	Slovensko	Vietnam	Polsko	Rusko	ostatní
Rok 2001	51825	53294	23924	16489	12424	52838
Rok 2002	59145	61102	27143	15996	12814	55408
Rok 2003	62282	64879	29046	15766	12605	55843
Rok 2004	78263	47354	34179	16265	14747	63486
Rok 2005	87789	49446	36833	17810	16273	70161
Rok 2006	102594	58384	40779	18894	18564	82241
Rok 2007	126721	67889	51101	20601	23278	102725
Rok 2008	131921	76034	60255	21710	27086	120559
Rok 2009	131932	73446	61115	19273	30295	116442
Rok 2010	128636	71392	60931	18572	31037	116181

---

⁸⁴ Informace poskytla Policie České republiky – KŘP hl. m. Prahy - Oddělení statistiky